

นโยบายการพัฒนาเมืองจีน กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น

นางสาวกรวีร์ กั้นเกษ

ภาคนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาเอเชียศึกษา

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวข้อภาคนิพนธ์	นโยบายการพัฒนาเมืองจีน กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกรวิรุ์ กั่นเกษ
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ศศิพงษ์ โออินทร์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น มณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) ประเทศจีน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน และศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย โดยมีวิธีการศึกษาคือ ศึกษาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารบทความทางวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษารูปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีนนั้นมี 4 ประการ คือ ปัจจัยด้านนโยบายจากรัฐบาลจีน ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้ง ปัจจัยด้านแรงงาน และปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอก ซึ่งภายหลังจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นได้ส่งผลด้านเศรษฐกิจของประเทศจีนในหลายด้าน อาทิ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร ค่าสัมประสิทธิ์จีดีพี อัตราการว่างงาน การลงทุนจากต่างประเทศ และการขยายพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรี เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้นำเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นของจีนมาเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษอินเดียในด้านปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จด้วย

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ เซินเจิ้น

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ศศิพงษ์ โออินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาเป็น ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ รวมถึงให้แนวทางในการศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียง และแก้ไขปรับปรุงตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมาผู้เขียนขอขอบพระคุณความกรุณาของอาจารย์ที่มีให้แก่ลูกศิษย์มา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวและเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาที่จัดทำภาคนิพนธ์ เล่มนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ Ying Xia ที่กรุณาให้ความคิดในการศึกษาเรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษ เซินเจิ้น

ขอขอบพระคุณหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญในการทำให้ภาคนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไป ได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน

กรวิรุ์ กั้นเกษ

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์ในการวิจัย	3
2 ทบทวนวรรณกรรม	4
นโยบายของรัฐบาลจีน	4
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 5	4
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11	6
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11 ระดับมณฑล	9
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 12	10
ปัจจัยการเลือกที่ตั้งของเมือง	13

สารบัญ (ต่อ)

ข้อมูลเศรษฐกิจพื้นฐานของมณฑลกว่างตุ้งและเมืองเซินเจิ้น	14
- มณฑลกว่างตุ้ง	15
- เมืองเซินเจิ้น	16
เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน	18
- ความหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ	18
- วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	19
- เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 ของประเทศจีน	21
เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น	23
- รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น	23
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	26
- ทฤษฎีขั้วการพัฒนาหรือขั้วความเจริญ (Development Pole / Growth Pole)	26
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	27
- ศิริเพ็ญ แดปรเมศามัย (2549)	27
- TCDC (2557)	29
- กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย (2557)	29
- ธนาคารไทยพาณิชย์ (จำกัด) มหาชน (2558)	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
- เขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ	34
- เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศอินเดีย	34
สรุป	40

สารบัญ (ต่อ)

3	วิธีดำเนินการวิจัย	42
	แหล่งที่มาของข้อมูล	42
	การจัดทำข้อมูล	42
	วิธีการศึกษา	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
	กรอบแนวคิดการวิจัย(Conceptual Framework)	44
	ตารางสรุปการวิจัย	45
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน	47
	- ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาลจีน	47
	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 5	47
	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11	50
	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 12	52
	- ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้ง	55
	- ปัจจัยด้านแรงงาน	56
	- จำนวนประชากร	57
	- ความหนาแน่นของประชากร	57
	- อัตราค่าแรงงานขั้นต่ำ	57
	- ปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอก	58
	สรุป	59

สารบัญ (ต่อ)

ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน	60
- อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีน	60
- ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร (GDP per capita)	62
- ค่าสัมประสิทธิ์จีดีพี	63
- อัตราการว่างงาน	64
- การลงทุนจากต่างประเทศ	66
- การขยายพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี	69
สรุป	71
ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย	72
- ปัจจัยที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจีนประสบความสำเร็จ	72
- ปัจจัยที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศอินเดียยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร	76
ปัจจัยที่ผู้วิจัยเปรียบเทียบเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นของจีนกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดีย	80
สรุป	82
5 การสรุปและอภิปรายผล	84
ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน	84
ผลการศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน	86
ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ	
กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย	88
อภิปรายผลการศึกษา	89
ข้อเสนอแนะในการศึกษา	92

บรรณานุกรม	93
ประวัติผู้ศึกษา	98

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ต่างๆ ตามการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทย	14
2.2 แสดงเขตพื้นที่มณฑลกว่างตุงและเมืองเซินเจิ้น	14
2.3 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของจีน	15
2.4 แสดงเขตพื้นที่ภายในเมืองเซินเจิ้น	16
2.5 แสดงตำแหน่งเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 ของประเทศไทย	21
2.6 อธิบายทฤษฎีขั้วการพัฒนาหรือขั้วความเจริญ	26
2.7 มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย	37
2.8 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ	38
2.9 รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)	40
4.1 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเมืองเซินเจิ้น	55
4.2 แสดงจำนวนประชากรเมืองเซินเจิ้นตั้งแต่ปีค.ศ.1979-2011	56
4.3 แสดงอัตราการเติบโต GDP ของประเทศไทย ตั้งแต่ปีค.ศ.2008 ถึงไตรมาสที่ 3 ในปีค.ศ.2014	60
4.4 แสดงมูลค่าและสัดส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย มณฑล และเมืองต่างๆ ในปีค.ศ. 2013 และปีค.ศ.2014	61
4.5 แสดงอัตราการเติบโตของค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร ตั้งแต่ปีค.ศ.1980-2015	62
4.6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีของประเทศไทย ตั้งแต่ปีค.ศ.2004-2014	63
4.7 แสดงสัดส่วนอัตราการว่างงานของประเทศไทย ตั้งแต่ปีค.ศ.2008-2014	64
4.8 แสดงสัดส่วนอัตราการว่างงานของประเทศไทย ตั้งแต่ปีค.ศ.2012 ถึงเดือนมกราคม ค.ศ.2015	65
4.9 แสดงสัดส่วนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับแรงงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.10 ประเทศจีนเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดในปีค.ศ.2012 และ ค.ศ.2013	66
4.11 ประเทศจีนเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดในปีค.ศ.2014	67
4.12 แสดงให้เห็น10 อันดับประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศจีนมากที่สุด	68
4.13 แสดงเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเมืองท่าเปิด และเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจีน	69
4.14 มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย	77
4.15 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ	78
4.16 รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)	79
4.17 แสดงประเทศในกลุ่มประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว 5 ประเทศ	81
4.18 แสดงข้อมูลต่างๆ ของประเทศในกลุ่ม BRICS	82
4.19 แสดงอัตราการเติบโตของGDP และการคาดการณ์ในอนาคต ตั้งแต่ปีค.ศ.2014-2017 โดยเปรียบเทียบ GDP ของประเทศจีน ประเทศอินเดีย และทั่วโลก	83

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลาหลายสิบปีมานี้ประเทศจีนนับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เกิดความเปลี่ยนแปลงมากมายภายในประเทศทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ การปิดประเทศเพื่อพัฒนาก้าวกระโดดให้ก้าวทันประเทศตะวันตก และการปฏิวัติวัฒนธรรม เป็นต้น หากแต่สิ่งที่เป็นจุดที่น่าสนใจในเวลานี้ของจีนคือ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของจีน ที่ในปัจจุบันได้ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับ 2 ของโลกแทนที่ประเทศญี่ปุ่น อีกทั้งยังมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ภายใต้วิถีทางของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาดที่ประธานาธิบดีเติ้งเสี่ยวผิงเป็นผู้ริเริ่มขึ้น (อักษรศรี (อดิสุธาโกชน) พานิชสาส์น, 2554, หน้า 9-12)

ดังจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ประเทศจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ในปีค.ศ.1949 สมัยประธานาธิบดีเหมาเจ๋อตงนั้น ประเทศจีนได้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมหรือระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลางมาโดยตลอด หากแต่ต่อมาเมื่อมาถึงสมัยประธานาธิบดีเติ้งเสี่ยวผิงได้เกิดการเปลี่ยนนโยบาย โดยเน้นการพัฒนาและปรับปรุงประเทศด้วยนโยบาย 4 ทันสมัย ซึ่งถือเป็นนโยบายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 (ค.ศ.1976-1980) กล่าวคือ มุ่งพัฒนาใน 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการป้องกันประเทศ (บวรลักษณ์ ศรีวิศาลนิมิต, 2555)

ซึ่งในเวลาดังกล่าวนี้เองที่ได้เกิดการจัดตั้งเขตส่งออกพิเศษขึ้นตามเมืองท่าชายฝั่งทะเล หากแต่ภายหลังเปลี่ยนมาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อรองรับเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ โดยดึงดูดสิ่งดึงดูดใจได้เลือกให้เมืองเซินเจิ้นจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่อังกฤษส่งมอบเกาะฮ่องกงคืนให้แก่ประเทศจีน ดึงดูดสิ่งดึงดูดใจตั้งเป้าหมายให้เซินเจิ้นที่มีชายแดนใกล้กับเกาะฮ่องกงเปรียบเสมือนเป็นพื้นที่ทดลองเศรษฐกิจแบบตลาด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557) อีกทั้งยังเป็นแม่แบบในการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจีน (ศิริเพ็ญ แดปรเมศามัย, 2549, หน้า 32) และยังคงดึงดูดความเจริญและวิถีทางแห่งทุนนิยมมาจากเกาะฮ่องกง (แนวหน้าออนไลน์, 2557) ซึ่งภายหลังจึงเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นเพิ่มเติม เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ที่อยู่ใกล้กับเกาะมาเก๊า และเขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมินที่อยู่ใกล้กับเกาะไต้หวัน เป็นต้น (ศิริเพ็ญ แดปรเมศามัย, 2549, หน้า 32)

จึงเป็นที่น่าสนใจถึงสาเหตุที่ประธานาธิบดีเติ้งเสี่ยวผิงเลือกให้เมืองเซินเจิ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน อีกทั้งภายหลังยังเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น เมื่อพบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน จากความน่าสนใจดังกล่าวผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษา “เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น” เพื่อให้เห็นถึงปัจจัยที่เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน รวมถึงภายหลังจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นนั้นได้ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจีนอย่างไร และปัจจัยใดที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน
2. เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน
2. ทำให้ทราบถึงผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่รัฐบาลจีนเลือกพัฒนาเมืองเซินเจิ้นให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ
2. ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน
3. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

นิยามศัพท์ในการวิจัย

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ (สิริวิษา สิริวิชย์, 2551, หน้า 7)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การทำวิจัยเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลจีน ปัจจัยการเลือกที่ตั้งเมือง ข้อมูลเศรษฐกิจพื้นฐานของมณฑลกวางตุ้ง และเมืองเซินเจิ้น เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาลจีน

สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้น นโยบายของรัฐบาลจีนที่มีความสำคัญคือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 5 (ค.ศ.1976-1980)

นโยบายหลักของแผนดังกล่าวคือ นโยบาย “สี่ทันสมัย” (Four Modernizations) ซึ่งมุ่งปรับปรุงประเทศ 4 ด้านคือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการป้องกันประเทศ

1.1.1 การพัฒนาด้านเกษตรกรรม

(1) เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผลผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 4-5 ต่อปี และจะมีการขยายการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ และการเพิ่มการใช้ปุ๋ยทั้งปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี โดยยินยอมให้เกษตรกรนำผลผลิตส่วนที่เกินจากปริมาณที่รัฐกำหนดไปขายในท้องตลาดได้ ซึ่งใครผลิตได้มากก็ย่อมมีรายได้มาก เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกรขยันทำงานและช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน

(2) ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนของตน รวมทั้งส่งเสริมการผลิตส่วนบุคคล เช่น ให้เกษตรกรใช้เวลาว่างเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักสวนครัว ฯลฯ เพื่อนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดและมีรายได้เป็นของตนเอง

1.1.2 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

(1) เน้นการผลิตอุตสาหกรรมเบา หรือสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อการส่งออก แต่อุตสาหกรรมหนักก็ยังคงได้รับความสำคัญมากในฐานะเป็นแหล่งผลิตอาวุธยุทธโปกรณ์ เพื่อเสริมสร้างกองทัพให้เข้มแข็ง

(2) ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

(3) พัฒนาเมืองหลักบริเวณชายฝั่งทะเลให้เป็น“เขตเศรษฐกิจพิเศษ” 5 เขต

(4) ปรับปรุงโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในเขตเมืองสำคัญต่างๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร และการสาธารณูปโภคอื่นๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมควบคู่กับการพัฒนาแหล่งพลังงาน

(5) นำระบบกลไกตลาดมาใช้ โดยให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาด

1.1.3 การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(1) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับประเทศอื่นๆ และสนับสนุนให้ส่งนักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษาไปศึกษาในต่างประเทศให้มากขึ้น

(2) จัดตั้งสถาบันการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย เพื่อเป็นรากฐานรองรับการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า

ของประเทศ และเพื่อนำความรู้และผลงานวิจัยไปใช้พัฒนาความเจริญก้าวหน้า
ของประเทศในด้านต่างๆ

1.1.4 การพัฒนาด้านการทหารและการป้องกันประเทศ

- (1) เน้นพัฒนากองทัพให้ทันสมัยโดยลดกำลังทหารให้น้อยลง
- (2) เน้นพัฒนาด้านคุณภาพโดยส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนทหาร
- (3) เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพให้ทันสมัยและพอเพียง (ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์, 2529, หน้า 12-14 และ Jijie, 2557)

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11 (ค.ศ.2006-2010)

สำหรับเนื้อหาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ล่าสุดได้มีการเน้นใน 2 ประเด็นหลักคือ

- (1) การสร้างให้จีนเป็นสังคมกลมกลืนและปรองดอง
- (2) การเน้นการพัฒนาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศอย่างสมดุลการกระตุ้น
ความต้องการในประเทศและการส่งเสริมให้บริษัทจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศเป็นต้น
ทฤษฎีศาสตร์และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีศาสตร์เพื่อสร้างสรรค์สังคมนิยมที่ทันสมัย

- (1) ยุทธศาสตร์สร้างสรรค์สังคมนิยมชุมชนเกษตรที่ทันสมัย

การแก้ไขปัญหา “สามเกษตร” (San Nong) เป็นยุทธศาสตร์อันดับแรกเพื่อให้
เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาการผลิตที่ก้าวหน้า เพื่อให้สังคมเกษตรเป็นสังคมเกษตรที่มี
อารยธรรม และเพื่อให้สังคมชนบทมีสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและมีการบริหาร
จัดการที่เป็นประชาธิปไตย

(2) ยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมเศรษฐกิจของเมืองและชนบทอย่างบูรณาการ โดยปฏิรูปชนบทอย่างรอบด้าน และถึงแก่นผลักดันการสร้างสรรค์ระบบการเกษตร แผนใหม่ให้บรรลุผล พัฒนาระบบสาธารณูปโภคของชนบทอย่างจริงจัง ดำเนินทุกวิถีทาง เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

(3) ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างการผลิตและเปลี่ยนรูปแบบการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจด้วยพลังสร้างสรรค์ของตนเอง เพื่อยกระดับเทคโนโลยีในการเร่งพัฒนา อุตสาหกรรมการผลิตให้ก้าวหน้า เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมด้านบริการ ยกกระดับ อุตสาหกรรมด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ผลักดันให้โครงสร้าง อุตสาหกรรมอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) ยุทธศาสตร์ผลักดันนโยบายการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ ของประเทศดังนี้

(ก) ผลักดันการพัฒนาภูมิภาคอย่างประสานสมดุล

- บุกเบิกภาคตะวันตก สนับสนุนเร่งการพัฒนาพื้นที่ที่สำคัญ เมืองที่สำคัญ และสาขาธุรกิจที่สำคัญ ผลักดันโครงการก่อสร้างและโครงการพัฒนาที่สำคัญ อย่างต่อเนื่อง

- ดำเนินยุทธศาสตร์พื้นฐานอุตสาหกรรมเก่าในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เน้นการพัฒนาฐานการผลิตธัญญาหารขนาดใหญ่ ผลักดัน การปฏิรูปสาขาธุรกิจที่สำคัญ และปฏิรูปเปลี่ยนถ่ายเทคโนโลยีให้ทันสมัย

- ส่งเสริมให้พื้นที่ภาคกลางเป็นฐานเกษตรกรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะฐาน การผลิตด้านธัญญาหารฐานพลังงานและแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ ส่งเสริมให้เป็น ศูนย์กลางของระบบการคมนาคมระบบโลจิสติกส์และระบบการตลาดที่ทันสมัย

- ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นไปอย่างมั่นคงและเร็ว อย่างต่อเนื่อง เน้นให้มีสมรรถภาพการสร้างนวัตกรรมใหม่เป็นของตัวเอง ยกกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ การแข่งขันกับต่างประเทศ และเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างประหยัด และจัดมลพิษเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(ข) พื้นฟูเขตอุตสาหกรรมดั้งเดิมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยกเว้น อุตสาหกรรมของภาคกลางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นตัวนำการพัฒนาของภาคอื่น เพื่อให้การพัฒนาของภาคต่างๆ เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน สภาวะการพัฒนาที่สมดุล

(ค) เร่งปรับโครงสร้างและเปลี่ยนรูปแบบการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ เดินแนวทางอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ พัฒนาบนพื้นฐานแห่งโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาบนพื้นฐานแห่งการประหยัดทรัพยากรและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(ง) นโยบายพื้นฐานที่มั่นอุตสาหกรรมทางภาคอีสาน พร้อมๆ กับการบุกเบิกพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ เกิดความสมดุลและเป็นไปอย่างบูรณาการ

(จ) นโยบายส่งเสริมเขตสามเหลี่ยมจูเจียง เขตสามเหลี่ยมฉางเจียง เขตพื้นที่รอบทะเลใต้ให้เป็นแบบอย่างในการนำร่องการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองที่อยู่ในพื้นที่ภายในอย่างต่อเนื่อง ผลักดันเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตใหม่ผู้ดงของช่างให้ให้มีบทบาทที่โดดเด่นอย่างต่อเนื่อง และกระชับความร่วมมือระหว่างภูมิภาค เพื่อเสริมศักยภาพการแข่งขันของกลุ่มเมืองบริษัท

(ฉ) ยุทธศาสตร์พัฒนาเขตเมืองในระดับต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสมดุล จัดระบบการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพตามผังเมืองที่กำหนดไว้ เพื่อให้การพัฒนาสังคมเมืองเป็นไปอย่างมั่นคง

(ช) ยุทธศาสตร์เร่งสร้างสรรค์รูปแบบการประหยัดทรัพยากรและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและรักษาระบบนิเวศบรรลุผลอย่างแท้จริง สร้างระบบเตือนภัย ระบบป้องกันภัย และระบบขจัดภัยที่อาจเกิดแก่ประชาชน อันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ร้อนแรง เพื่อสร้างสังคมใหม่ในรูปแบบที่ประหยัดทรัพยากรและการบริโภคที่มีอารยธรรม

1.2.2 เป้าหมายหลักของการพัฒนา ตามแผนฯ 11 อาทิ

- (1) ผลผลิตมวลรวมเพิ่มขึ้นประมาณ 8% นั่นคือ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ ในปีค.ศ.2010 อยู่ที่ 2.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา
- (2) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วง (ค.ศ.2006-2010) จะรักษาระดับอยู่ที่ 8%
- (3) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วง (ค.ศ.2010-2020) จะรักษาระดับอยู่ที่ 7%
GDP ของปีค.ศ.2010 จะเป็น 2 เท่าของ GDP ของปีค.ศ.2000
GDP ของปีค.ศ.2018 จะเป็น 4 เท่าของ GDP ของปีค.ศ.2000
- (4) อัตราการใช้พลังงานลดลงประมาณ 4%
- (5) ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยไม่เกิน 3%
- (6) คุลการชำระหนี้ระหว่างประเทศสมดุล

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของจีนฉบับที่ 11: ระดับมณฑล

หลังจากที่ได้มีการตกลงในหลักการตามแผนฯฉบับ 11 ระดับประเทศแล้วแต่ละมณฑลมหานครและเขตปกครองตนเองของจีนจะมีการประกาศแผนฯฉบับ 11 ของแต่ละพื้นที่ของตนเองด้วย ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของจีนฉบับที่ 11 ของแต่ละมณฑลจะเป็นแผนแม่บทประจำมณฑลที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นในระดับต่างๆ ต้องยึดเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำหรับแผนฯ 11 ในระดับมณฑลของจีนนั้นจะกล่าวถึงเฉพาะมณฑลกว้างตง (กวางตุ้ง) เท่านั้น โดยสรุปได้ดังนี้

1.3.1 มณฑลกว้างตง (กวางตุ้ง) รัฐบาลกว้างตง (กวางตุ้ง) ได้ระบุในแผน 11 ของมณฑลว่าจะเน้นการพัฒนาด้านนวัตกรรมการปฏิรูปในเชิงลึกและการอนุรักษ์พลังงาน พร้อมการประยุกต์ใช้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจแนวทางใหม่ โดยได้ตั้งเป้าหมายอัตราการเติบโตของ GDP ให้เหลือร้อยละ 9 ต่อปี (ลดลงจากร้อยละ 13 ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา) การพัฒนาความเป็นเมืองให้ได้ร้อยละ 65 ภายในปีค.ศ.2010 และการลดอัตราว่างงาน

ในเมืองให้เหลือร้อยละ 3.8 พร้อมกันนี้รัฐบาลกว้างตง (กวางตุ้ง) ยังต้องการที่จะเพิ่มอัตราการเติบโตของรายได้ของประชาชนทั้งในเขตเมืองให้เหลือร้อยละ 5.5 และในเขตชนบทร้อยละ 6 ต่อปี ที่สำคัญคือการส่งเสริมความร่วมมือกับฮ่องกงและมาเก๊าภายใต้ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างจีน-ฮ่องกง (Mainland and Hong Kong Closer Economic Partnership Arrangement: CEPA) (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2558)

1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 12 (ค.ศ.2011-2015)

1.4.1 การปรับลดเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ในขณะที่หลายประเทศทั่วโลกได้ตั้งเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นเรื่อยๆ แต่ประเทศจีนกลับทำตรงข้าม โดยจีนได้ปรับลดจากเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ในแผน 11 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 7 ในแผน 12 เพื่อส่งสัญญาณว่าจะเน้นการพัฒนาเชิง “คุณภาพ” มากกว่าเชิง “ปริมาณ”

การปรับลดเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจลงน่าจะเหมาะสมกับศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มต่ำลงในระยะต่อไปจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่จำนวนของคนวัยทำงานมีแนวโน้มลดลง

1.4.2 การลดการพึ่งพาการลงทุนและการส่งออก และหันมาส่งเสริมการบริโภค

ภายในประเทศ

ประเทศจีนเน้นการลดการพึ่งพาการลงทุนและการส่งออกต่างประเทศ ตลอดจนลดแรงกดดันต่ออัตราแลกเปลี่ยนและลดผลกระทบจากปัจจัยภายนอก โดยหันมาส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศจากการมีประชากรจำนวนมากให้มีบทบาทมากขึ้น ผ่านการเพิ่มอำนาจซื้อของผู้บริโภคในประเทศ โดยเน้นให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะต้องสอดคล้องกับการขยายตัวของรายได้ครัวเรือนและการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะต้องสอดคล้องกับผลผลิตการผลิต

นอกจากนี้ จะมีการเพิ่มสัดส่วนของประชากรในเขตเมือง การปรับปรุงระบบสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา สาธารณสุข และที่อยู่อาศัย เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน รวมถึงการปฏิรูประบบภาษี โดยจะปรับเพิ่มเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำที่ต้องเสียภาษีสำหรับบุคคลธรรมดา เพื่อลดภาระของครัวเรือนที่มีรายได้น้อย แต่จะปรับเพิ่มภาษีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น ภาษียรถยนต์ที่มีเครื่องยนต์ขนาดใหญ่ และภาษีคาร์บอน (Carbon Tax)

1.4.3 การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

จะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ 7 สาขา (Strategic Emerging Industries) ได้แก่

- (1) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology)
- (2) พลังงานใหม่ (New Energy)
- (3) เครื่องมือเครื่องจักรขั้นสูง (High-End Equipment Manufacturing)
- (4) เทคโนโลยีการปกป้องสิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน (Energy Conservation and Environmental Protection)
- (5) รถยนต์พลังงานสะอาด (Clean-Energy Vehicles)
- (6) วัสดุใหม่ (New Materials)
- (7) เทคโนโลยีสารสนเทศยุคต่อไป (Next-Generation IT)

อุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์เหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายว่าจะเพิ่มสัดส่วนของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้จากร้อยละ 3 ต่อ GDP ในปัจจุบันเป็นร้อยละ 8 ภายในปี ค.ศ.2015

ส่วนอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตเพื่อส่งออกหรือ “World Factory” ที่เป็นกลยุทธ์หลักในแผนพัฒนาฉบับก่อน คาดว่าจะมีบทบาทลดลงจากต้นทุนที่เริ่มสูงขึ้นทั้งในส่วนของค่าจ้าง ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งขึ้น สำหรับอุตสาหกรรมดั้งเดิม เช่น เหล็ก ถ่านหิน และกระดาษ จะเน้นการ

ส่งเสริมการควบรวมกิจการการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต และการปรับปรุงเครื่องจักร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.4.4 การพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองตามแนวคิด “Design in China”

เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองตามแนวคิด “Design in China” และส่งเสริมการใช้นวัตกรรมท้องถิ่น (Indigenous Innovation) เพื่อลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายว่าจะเพิ่มสัดส่วนของรายจ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา (R&D) จากร้อยละ 1.75 ต่อ GDP ในปีค.ศ.2010 เป็นร้อยละ 2.2 ในปีค.ศ.2011

1.4.5 การให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม

แผนที่ 12 ต่อเนื่องจากแผนที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจีนได้ตั้งเป้าลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อ GDP ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ปฏิรูประบบราคาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4.6 การเร่งปฏิรูปภาคการเงิน

เน้นการปฏิรูปภาคการเงินของประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ระบบการเงินจีนและรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการส่งผ่านของนโยบายการเงิน พร้อมกับการปฏิรูประบบอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินให้เป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น การจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก การเพิ่มสัดส่วนของ Direct Financing การส่งเสริมและพัฒนาตลาดอนุพันธ์ทางการเงิน การพัฒนาระบบ Managed Floating Exchange Rate โดยให้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น การเพิ่มบทบาทของเงินหยวนในระบบการเงินโลกทั้งด้านการค้าและการลงทุน โดยส่งเสริมให้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการใช้เงินหยวน (RMB Offshore Center) และที่สำคัญคือการสนับสนุนให้เงินหยวนเป็น Reserve Currency และผ่อนคลายข้อจำกัดของการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

นอกจากนี้รัฐบาลจีนได้กำหนดบทบาทและพัฒนาอุตสาหกรรมตามศักยภาพและความโดดเด่นของเมืองนั้นๆ ให้มีการพัฒนายิ่งขึ้น อาทิ

- เมืองเซินเจิ้น เป็นเมืองที่โดดเด่นด้านอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงิน โดยเมืองเซินเจิ้นยังเป็นที่ตั้งของบริษัทที่ผลิตคอมพิวเตอร์ชั้นนำของจีน เช่น บริษัทผลิตคอมพิวเตอร์ยี่ห้อ Lenovo (IBM) เป็นต้น (ประชาไท, 2558)

2. ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้งของเมือง

2.1 แหล่งอุปโภค บริโภค เช่น ใกล้ที่ราบลุ่ม แหล่งน้ำ ชายฝั่งทะเล จึงเกิดเป็นเมือง เช่น เมืองท่า เมืองศูนย์กลางการค้าบริการ หรือการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

2.2 เส้นทางคมนาคม บริเวณที่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง หรือเป็นจุดตัดของเส้นทางคมนาคมหลายสาย เหมาะแก่การเป็นที่ตั้งของเมือง และในด้านความเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ทางบกทางน้ำ ทางอากาศ เป็นต้น

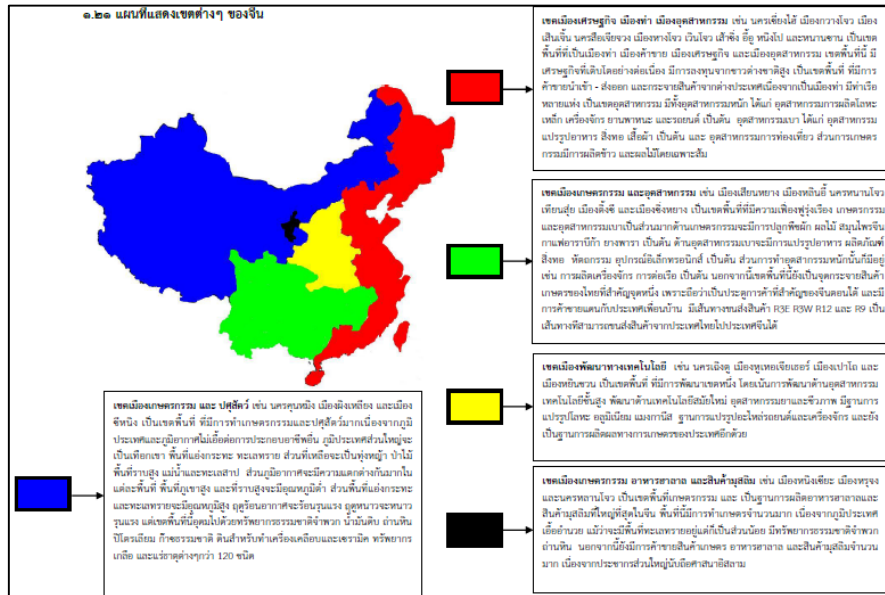
2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ มีส่วนดึงดูดทำให้เกิดเป็นเมือง เช่น เมืองที่เป็นแหล่งถ่านหิน แหล่งแร่

2.4 ภัยธรรมชาติ เป็นบริเวณที่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น ที่สูงปลอดภัยจากน้ำท่วม ริมอ่าวมีที่ตั้งปลอดภัยจากพายุ

2.5 ที่ตั้งที่ช่วยในการป้องกันตัว เช่น บริเวณเนินเขา แนวโค้งแม่น้ำ ทำให้เกิดความยากลำบากแก่ข้าศึกในการเข้ามาโจมตี และสามารถป้องกันตนเองได้ง่าย โดยการสร้างคูเมือง ล้อมรอบจรดแนวแม่น้ำ

2.6 ความต้องการของผู้นำหรือหมู่คณะในด้านการกำหนดที่ตั้ง ซึ่งมักมีเหตุผลอื่นรวมอยู่ด้วย เช่น เหตุผลทางด้านยุทธศาสตร์ หรือความเหมาะสมด้านแหล่งอุปโภค หรือเมืองในปัจจุบันที่เกิดจากการกำหนดผังเมือง เช่น เมืองใหม่ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2557)

3. ข้อมูลเศรษฐกิจพื้นฐานของมณฑลต่าง ๆ และเมืองเซินเจิ้น

ภาพที่ 2.1 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ต่างๆ ตามการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศจีน

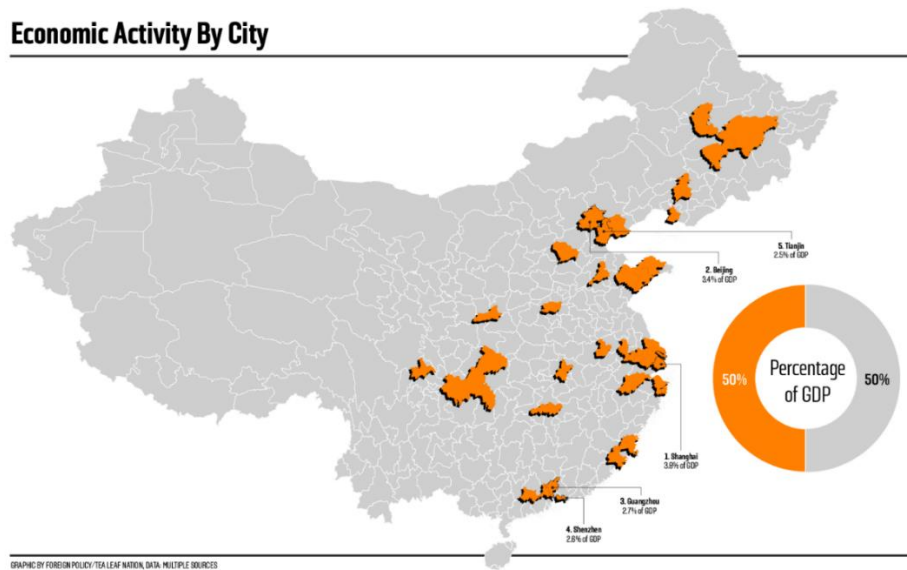
(ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย)

ภาพที่ 2.2 แสดงเขตพื้นที่มณฑลต่าง ๆ และเมืองเซินเจิ้น

(ที่มา: <http://qcpartner.com/quality-guide/quality-coverage-area/>)

Economic Activity By City

ภาพที่ 2.3 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP)ของจีน

โดยมณฑลกวางตุ้งและเมืองเซินเจิ้นอยู่ในอันดับที่ 3 และ 4 ตามลำดับในปีค.ศ.2013

(ที่มา: <http://www.tealeafnation.com/2014/03/map-half-of-chinas-gdp-comes-from-major-cities/>)

3.1 มณฑลกวางตุ้ง

กวางตุ้งเป็นมณฑลที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในจีน โดยมีมูลค่า GDP มากเป็นอันดับที่ 1 ของจีน และมีขนาดเศรษฐกิจ “ใหญ่กว่า” เศรษฐกิจของไทยทั้งประเทศ นอกจากนี้กวางตุ้งยังติดอันดับที่ 1 ของจีนในอีกหลายด้านคือ จำนวนประชากร ยอดขายปลีก มูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า และจำนวนของบริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในจีน ทั้งหมดนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกวางตุ้งเป็นศูนย์กลางการค้าและเศรษฐกิจจีนมาตั้งแต่จีนเริ่มปฏิรูปเศรษฐกิจในปีค.ศ.1978 โดยมีการประกาศตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษถึง 3 แห่งในมณฑลกวางตุ้ง ได้แก่ เซินเจิ้น (Shenzhen) ซาน โถวหรือซัวเถา (Shantou) และจูไห่ (Zhuhai) และมณฑลกวางโจว (Guangzhou) เป็นศูนย์กลางการพัฒนาด้านธุรกิจการค้าและการลงทุนที่สำคัญของจีน

กวางตุ้งมีขนาดเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 16 ของจีน โดยทิศใต้เป็นแนวชายฝั่งติดกับทะเลจีนใต้ ระยะทางประมาณ 4,310 กิโลเมตร อยู่ใกล้กับเกาะฮ่องกงและมาเก๊า และเป็นประตูสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กวางตุ้งมีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำไข่มุก (Pearl River) ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ โดยไหลผ่านเป็นระยะทาง 2,122 กิโลเมตร

กวางตุ้งมีประชากรราว 95.4 ล้านคน เป็นมณฑลที่มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 1 ของจีน นอกจากนี้ยังเป็นภูมิลำเนาของชาวจีนโพ้นทะเลหลายล้านคนทั่วโลก ภาษาที่ใช้เป็นทางการคือภาษาจีนกลาง และมีการใช้ภาษาท้องถิ่นมากมาย ที่สำคัญคือ ภาษากวางตุ้งและฉาวโจว (แต้จิ๋ว) (อักษรศรี (อดิสุธาโภชน) พานิชสาส์น, 2554, หน้า 123)

ภาพที่ 2.4 แสดงเขตพื้นที่ภายในเมืองเซินเจิ้น

(ที่มา: <http://www.mindovermandarin.com/about-shenzhen/>)

3.2 เมืองเซินเจิ้น

เซินเจิ้นตั้งอยู่ทางตอนใต้ของมณฑล และมีเขตแดนติดกับฮ่องกง โดยได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 4 เขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีนในปีค.ศ.1980 แต่เดิมเซินเจิ้นเป็นหมู่บ้านประมง เมื่อครั้งที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน ขณะนั้นมีประชากรประมาณ 20,000 คน แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นเมืองที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

เซินเจิ้นมีเขตสินค้าทัณฑ์บน 3 เขตตั้งอยู่ในเขตซาโถวเจียว (Shatoujiao) เหียนเถียน (Yantian) และฟูเถียน (Futian) ซึ่งอยู่ติดกับชายแดนฮ่องกง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และคลังจัดเก็บสินค้าอยู่มาก นอกจากนี้ยังมีนิคมพัฒนาพิเศษขนาดเล็ก เช่น นิคมอุตสาหกรรมเซอ กงเมียว (Chegongmiao) และนิคมเสอ โป่ว (Shekou) ซึ่งมีท่าเรือและเรือข้ามฟากไปยังฮ่องกงและ เมืองจูไห่

เซินเจิ้นเป็นเมืองที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในบรรดาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดของจีน โดยมีบริษัทชั้นนำ 500 อันดับแรกของโลกเกือบ 100 แห่งเข้ามาลงทุนที่นี่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่รวดเร็วของเซินเจิ้นเริ่มมาจากการโยกย้ายฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมจากฮ่องกง โดยเฉพาะ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ของเด็กเล่น สิ่งทอ ยางรถ และเคมีภัณฑ์ ทำให้ฮ่องกงกลายเป็นนักลงทุนราย ใหญ่ที่สุดในเซินเจิ้น คิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่าการลงทุนรวม และเป็นเจ้าของโรงงานผลิตสินค้า เพื่อส่งออกถึงร้อยละ 95

เซินเจิ้นมีท่าเรือที่สำคัญคือท่าเรือสินค้าระหว่างประเทศเหียนเถียน (Yantian International Container Terminals: YICT) เรือตู้สินค้าที่เข้ามายังจีนกว่าครึ่งหนึ่งจะเข้ามาเทียบท่าที่ท่าเรือแห่งนี้ นอกจากนี้ยังมีท่าเรือเสอ โป่ว (Shekou) และท่าเรือชีอวาน (Shiwan)

เซินเจิ้นถือเป็นฐานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญที่สุดของจีน และเซินเจิ้นยังได้รับการจัดตั้งให้เป็นนิคมพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีใหม่ขั้นสูง นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนา ซอฟต์แวร์ที่สำคัญของจีน และยังเป็นที่ตั้งของบริษัทด้านการสื่อสารยักษ์ใหญ่ 2 ใน 5 แห่งของจีน ได้แก่ หัวเว่ย (Huawei) และจงซิ่ง (Zhongxing)

เซินเจิ้นยังเป็นฐานการผลิตและส่งออกที่สำคัญ ด้วยมูลค่าผลผลิตรวมทางอุตสาหกรรมที่ มากที่สุดในบรรดาเมืองต่างๆ ในมณฑลกวางตุ้ง มูลค่าการส่งออกของเซินเจิ้นคิดเป็นร้อยละ 14.3 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดทั้งประเทศ เซินเจิ้นจึงเป็นฐานการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของจีน

นอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมารัฐบาลเซินเจิ้นยังได้พยายาม ยกกระตบระบบ โลจิสติกส์ในเซินเจิ้น ทั้งในด้านประสิทธิภาพและมาตรฐานของระบบ และยังได้

กำหนดให้เงินเป็นศูนย์กลางการจัดหาวัตถุดิบสำหรับบริษัทข้ามชาติ เนื่องจากอยู่ใกล้กับผู้จัดหาสินค้า (Supplier) จึงทำให้มีต้นทุนต่ำ อีกทั้งยังมีระบบโลจิสติกส์ที่สะดวกสบายระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษกับฮ่องกง

ด้านการเงิน เงินเป็นที่ตั้งของตลาดหลักทรัพย์แห่งที่สองของจีน และตั้งแต่มีกฎหมาย ค.ศ.2004 เงินได้เปิดดำเนินกิจการตลาดหลักทรัพย์ “กระดานที่สอง” ในเงิน สำหรับบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่ประสบความสำเร็จในการจดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์ที่เซี่ยงไฮ้ (อักษรศรี (อดิสุธาโภชน) พานิชสาส์น, 2554, หน้า 131-132)

4. เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน

4.1 ความหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้นจะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการเสนอสวัสดิการพิเศษต่างๆมากมาย เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบประปา นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนี้ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่น นั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น

ในแต่ละประเทศแต่ละพื้นที่จะมีคำเรียกเขตเศรษฐกิจพิเศษแตกต่างกันออกไป เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

(Export Processing Zone) และคลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด หรือคำใดจะเป็นชื่อที่น่าดึงดูดนักลงทุนมากที่สุด เช่น การประกอบกิจกรรมในลักษณะของการนำชิ้นส่วนกึ่งสำเร็จรูปมาประกอบแล้วส่งออก จะใช้คำว่า “เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก” ส่วนการนำผลิตภัณฑ์มาบรรจุกล่องแล้วส่งออก อาจจะใช้คำว่า “คลังสินค้าทัณฑ์บน” และที่สำคัญเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ได้จำกัดเฉพาะประเภทของเขตประกอบการอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่จะครอบคลุมไปถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษทางการค้า การบริการ การท่องเที่ยว และการเกษตร (สิริวิภา สิทธิชัย, 2551, หน้า 7)

4.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4.2.1 เพื่อเป็นพื้นที่ทดลองนำระบบเศรษฐกิจแบบตลาดมาใช้อย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือที่เรียกว่า gradualism เพื่อจุดจุดอ่อนจุดแข็งของระบบทุนนิยมก่อนที่จะตัดสินใจนำระบบตลาดมาใช้ทั่วทั้งประเทศจีน

4.2.2 เพื่อดึงดูดการลงทุนจากชาวต่างชาติ และเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ และการบริหารจัดการจากต่างประเทศในการนำมาพัฒนาจีนในขณะนั้นให้มีความทันสมัยมากขึ้น

4.2.3 เพื่อส่งเสริมและเน้นการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ดังกล่าว และเพื่อหารายได้เงินตราต่างประเทศให้มากขึ้น รัฐบาลจีนจึงนำมามาตรการต่างๆ มาใช้ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นการให้สิทธิและเงื่อนไขพิเศษ เช่น

- (1) นำระบบการบริหารด้วยกลไกตลาดมาใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ขณะที่ส่วนอื่นๆ ของจีนยังคงเป็นระบบควบคุมและวางแผนจากส่วนกลาง

(2) ลดระเบียบกฎเกณฑ์ เน้นการเปิดกว้างและสร้างความคล่องตัวในการ
ดำเนินการของภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุน

(3) ให้แรงจูงใจด้านสิทธิพิเศษทางภาษี และการลดค่าใช้ที่ดินในอัตรา
พิเศษ

(4) การสร้างระบบสาธารณูปโภคและระบบโทรคมนาคมที่สะดวก
ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น

4.2.4 เพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นประตูการค้าในฐานการผลิต และระบายสินค้า
ของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยอาศัยวัตถุดิบและแรงงานจากพื้นที่โดยรอบทั้ง
ภายในและประเทศเพื่อนบ้านซึ่งย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว สนับสนุนความมั่นคงและ
แก้ปัญหาสังคม ได้แก่ ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ยาเสพติด รวมทั้งสนองการปรับ
โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและด้าน
วัตถุดิบ

4.2.5 ส่งเสริมชุมชนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการเพิ่มปริมาณการค้า การ
ลงทุน การผลิต โดยเฉพาะการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมขนาดกลางและ
ขนาดย่อมเข้าสู่ตลาดระดับภาคและประเทศ นำไปสู่การจ้างงาน ลดปัญหาการว่างงาน และ
เพิ่มรายได้และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ จะช่วยให้
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตสภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้น (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2549, หน้า
244-245, อักษรศรี (อดิสุธา โภชน์) พานิชสาส์น, 2554, หน้า 24 และ สิริวิษา สิทธิชัย, 2551,
หน้า 8)

ภาพที่ 2.5 แสดงตำแหน่งเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 ของประเทศจีน

(ที่มา: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5237748.stm>)

4.3 เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 ของประเทศจีน

4.3.1 เซินเจิ้น ตั้งอยู่ตรงข้ามกับเกาะฮ่องกง และเป็นเขตเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วที่สุด อุตสาหกรรมที่สำคัญในเขตนี้คือสิ่งทออิเล็กทรอนิกส์ ของเล่น และเครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ความรุ่งเรืองของอุตสาหกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการลงทุนจากฮ่องกงเป็นสำคัญ

4.3.2 จูไห่ อยู่ตรงข้ามกับมาเก๊า และมีแผนจะพัฒนาตัวเองให้เท่าเทียมกับเซินเจิ้น โดยขยายพื้นที่ออกไปรอบๆ มาเก๊า เพื่อเป็นที่ตั้งของท่าเรือแห่งใหม่ โรงงานไฟฟ้า และเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ สำหรับการลงทุนในเขตนี้ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานประกอบชิ้นส่วนเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์และอาหารสำเร็จรูป

4.3.3 ซานโถว/ซัวเถา เป็นเขตเศรษฐกิจที่ดึงดูดนักธุรกิจชาวจีนที่อยู่ในเอเชียมากเป็นพิเศษ เพราะค่าเช่าโรงงานที่ต่ำกว่าเซินเจิ้น และยังมีแรงงานราคาต่ำกว่าด้วย จึงนับว่า

ประสบความสำเร็จพอสมควร แม้ว่าการติดต่อสื่อสารในเขตนี้จะไม่ดีนักและมีปัญหาขาดแคลนพลังงานด้วย

4.3.4 เซียะเหมิน ตั้งอยู่ตรงข้ามเกาะไต้หวัน ฉะนั้นจึงตกอยู่ในความขัดแย้งระหว่างจีนสองฝ่ายอยู่บ่อยครั้ง แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี กองกำลังทหารจะถูกแทนที่ด้วยนักธุรกิจไต้หวัน

อุตสาหกรรมในเขตนี้มีอยู่หลายประเภท ทั้งศิลปะและงานฝีมือ อุตสาหกรรมเคมี และการท่องเที่ยว แต่เซียะเหมินคล้ายกับซาน โถวอยู่อย่างหนึ่งคือโครงสร้างพื้นฐานยังไม่พัฒนา จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้เซียะเหมินยังเป็นรองเงินในด้านการลงทุน แต่ก็ยังมีแนวโน้มศักยภาพที่ดีหากพัฒนาการสื่อสารขึ้นได้

4.3.5 ไห่หนาน/ไห่หล่า ประเมินจากขนาดแล้ว ไห่หนานมีพื้นที่มากที่สุดจำนวนเขตเศรษฐกิจทั้ง 5 แห่ง และยังเป็นเขตเศรษฐกิจเขตเดียวที่มีทรัพยากรเป็นของตนเองเช่น ยาง ผลไม้ เครื่องเทศ ชา และกาแฟ

แม้ว่าเกาะแห่งนี้จะยังด้อยพัฒนาและเป็นเขตเกษตรกรรม ไห่หนานก็เติบโตขึ้นมากแล้วหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษในปีค.ศ.1988

อีกทั้งกลุ่มบริษัทของญี่ปุ่นยังได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้เข้ามาพัฒนาเขตส่งออกเสรีในหยางปู ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของไห่หนานในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งท่าเรือและโรงไฟฟ้าด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

5. เขตเศรษฐกิจพิเศษเงิน

5.1 รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษเงิน

5.1.1 เขตเมืองท่าสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Port)

เขตเมืองท่าสินค้าทัณฑ์บนได้ผ่านการอนุมัติก่อตั้งโดยสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเขตท่าเรือผนวกกับอาณาบริเวณโดยรอบที่เชื่อมต่อกันที่มีการกำหนดเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นเขตที่เปิดกว้างต่อต่างประเทศ ซึ่งเป็นเขตที่มีศักยภาพของการเป็นท่าเรือ โลจิสติกส์ และการแปรรูป ภายใต้การกำกับดูแลเป็นพิเศษโดยศุลกากร

ศักยภาพที่เป็นรูปธรรมของเขตเมืองท่าสินค้าทัณฑ์บนมีทั้งการเป็นคลังสินค้า โลจิสติกส์ การค้ากับต่างประเทศ การจัดหาจัดซื้อจากนานาชาติ การแบ่งขายและการขนส่ง การเปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศ การตรวจสอบขัง ตวงวัดและการบริการซ่อมแซมหลังการขาย การแสดงสินค้าการวิจัยและพัฒนาการแปรรูปการผลิตซึ่งเป็นกิจการของท่าเรือทั้ง 9 ด้าน

เขตเมืองท่าสินค้าทัณฑ์บนได้รับนโยบายการจัดเก็บภาษีและการกำกับดูแลเงินตราต่างประเทศที่ใช้กับเขตสินค้าทัณฑ์บน เขตแปรรูปเพื่อส่งออก เขตนิคมโลจิสติกส์สินค้าทัณฑ์บน จุดประสงค์เพื่อให้สินค้าจากต่างประเทศที่เข้าเขตเมืองท่านี้ได้รับการงดเว้นภาษี ส่วนสินค้าที่ออกจากเขตเมืองท่าเข้าไปจำหน่ายภายในประเทศให้ดำเนินพิธีการแจ้งผ่านด่านศุลกากรตามข้อกำหนดของการนำเข้าสินค้า และให้เรียกเก็บภาษีตามสภาพความเป็นจริงของสินค้า กรณีสินค้าจากภายในประเทศเข้าเขตเมืองท่านี้ให้ถือเป็นการส่งออกสามารถดำเนินการคืนภาษีการแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างวิสาหกิจ ภายในเขตเมืองท่าจะไม่มีภาษีเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีบริโภค เขตเมืองท่าสินค้าทัณฑ์บนได้รับนโยบายเก็บภาษี

และนโยบายเงินตราต่างประเทศทั้งของเขตสินค้าทัณฑ์บนและเขตแปรรูปเพื่อส่งออก ซึ่งมีข้อได้เปรียบที่ชัดเจนทั้งในเรื่องฐานะของเขต ศักยภาพ และนโยบาย

5.1.2 เขตนิคมพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระดับประเทศ

(China National Economic and Technical Development Zone)

เป็นนิคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในระดับประเทศที่มีการก่อตั้งหลังจากที่จีนแผ่นดินใหญ่เปิดประเทศปฏิรูปเศรษฐกิจจากปีค.ศ.1984 ถึงปีค.ศ.1986 หลังจากผ่านการอนุมัติจากสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีการก่อตั้งเขตเศรษฐกิจเปิด 14 แห่งเป็นอันดับแรก จนต้นปีค.ศ.2006 จีนแผ่นดินใหญ่ได้มีเขตนิคมพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแล้ว 49 แห่ง รวมทั้งเขตเศรษฐกิจเปิดประเภทอื่นอีก 5 แห่งที่ได้รับสิทธิจากนโยบายของเขตนิคมพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระดับประเทศเช่นกัน

เขตนิคมพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของเขตเศรษฐกิจเปิดต่อภายนอกของจีน เป็นการกำหนดพื้นที่เฉพาะของเขตย่อยภายในเมืองเปิดเพื่อรวมศูนย์กำลังในการสร้าง โครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมสรรพสำหรับสร้างบรรยากาศการลงทุนระดับนานาชาติ และอาศัยการดึงดูดและรับการลงทุนจากต่างชาติในการก่อเกิดโครงสร้างอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีชั้นสูงในการผลิตเป็นสำคัญ และทำให้เขตนี้กลายเป็นจุดสำคัญของเขตเมืองและบริเวณโดยรอบในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้ากับต่างประเทศ

เขตนิคมพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระดับประเทศ เป็นองค์ประกอบสำคัญของเขตเศรษฐกิจเปิดต่อภายนอกของจีน ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองเอกของมณฑล มหานคร หรือเขตปกครองตนเองระดับมณฑล โดยกำหนดพื้นที่เฉพาะของเขตย่อยภายในเมืองเปิดชายฝั่งทะเลและเมืองเปิดอื่นๆ เพื่อรวมศูนย์กำลังในการสร้าง โครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมสรรพสำหรับสร้างบรรยากาศ

การลงทุนระดับนานาชาติ และอาศัยการดึงดูดและรับการลงทุนจากต่างชาติในการก่อเกิดโครงสร้างอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ และทำให้เขตนี้กลายเป็นจุดสำคัญของเขตเมืองและบริเวณโดยรอบในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้ากับต่างประเทศ

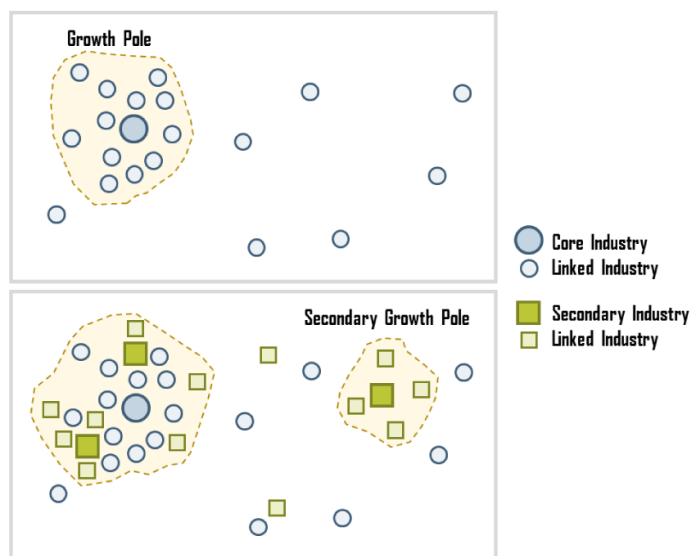
5.1.3 เขตนิคมพัฒนาอุตสาหกรรมนิโไฮเทคโนโลยีระดับประเทศ

(China National High-Tech Industrial Development Zone)

ส่วนเรียกว่า “เขตพัฒนาอุตสาหกรรมนิโไฮเทคโนโลยีแห่งชาติ” หรือเรียกชื่อย่อว่า “เขตนิโไฮแห่งชาติ” หรือ “เขตนิโไฮระดับประเทศ” ถือว่าเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับประเทศที่ได้รับการอนุมัติก่อตั้งจากสำนักนายกรัฐมนตรี ลักษณะพิเศษคือการอาศัยการรวมศูนย์พลังสติปัญญาและใช้บรรยากาศที่เปิดกว้าง พึ่งพาศักยภาพทางเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ดึงดูดและเรียนรู้จากแหล่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า รวมทั้งเงินทุนและเครื่องมือในการบริหารจัดการจากต่างประเทศ โดยใช้นโยบายที่ให้สิทธิพิเศษและมาตรการปฏิบัติทุกด้าน เพื่อพัฒนาโอกาสเฉพาะทางจากจุดอ่อนจุดแข็งที่มีอยู่อย่างน้อยที่สุดในการนำผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแปรสภาพสู่พลังการผลิตที่เป็นจริงและสู่เขตศูนย์กลางที่มีการจัดตั้งขึ้นดังกล่าว (ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน, 2557)

6. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6.1 ทฤษฎีขั้วการพัฒนาหรือขั้วความเจริญ (Development Pole / Growth Pole)

ภาพที่ 2.6 อธิบายทฤษฎีขั้วการพัฒนาหรือขั้วความเจริญ(Growth Pole)

(ที่มา: <https://people.hofstra.edu/geotrans/eng/ch2en/conc2en/growthpoles.html>)

เชื่อว่าความเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นในภูมิภาคที่เจริญแล้วจะค่อยๆ กระจายสู่ภูมิภาคที่ยากจนกว่า โดย V. Nichols กล่าวว่า “ขั้วความเจริญ (Growth Pole)” หมายถึง เขตเมืองศูนย์กลางของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถมีความเจริญเติบโตได้ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงระดับที่ความเจริญเติบโตนั้นได้กระจายออกไปยังภูมิภาคที่เป็นขั้ว และในที่สุดได้กระจายออกไปยังภูมิภาคอื่นๆ โดยอาจกล่าวได้ว่า เมืองหลัก (Growth Center) หรือเมืองศูนย์กลางความเจริญต่างๆ เป็นขั้วความเจริญที่มีอิทธิพลต่อเมืองรองลงมา เป็นแหล่งการจ้างงาน และยังเป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาภูมิภาคต่อไปด้วยเช่นกัน (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2557)

7. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ศิริเพ็ญ แดปรเมศามัย (2549) ได้กล่าวถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นในงานวิจัยเรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษ” ว่า ภายหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยเหมาเจ๋อตุงยึดอำนาจการปกครองประเทศและใช้รูปแบบการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ.1949 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ปิดประเทศและยึดหลักการพัฒนาประเทศแบบพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) ตามลัทธิมาร์กซิสต์อย่างเคร่งครัด และมีการปรับปรุงระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดินทั้งหมด โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ที่ดินในเขตเมือง (Urban Land) เป็นของรัฐบาลจีน ส่วนที่ดินนอกเขตเมือง (Rural Land) เป็นของทุกคนร่วมกัน (Collective Ownership)

ในระยะต่อมาเพื่อให้การบริหารถ่ายโอนอำนาจด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลกลางให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เด็งเสี่ยวผิงจึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการ และให้รัฐบาลกลางมอบอำนาจในการจัดตั้งและกำกับดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษแก่รัฐบาลท้องถิ่น สำหรับท้องถิ่นที่เหมาะสมที่จะตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อนำร่องนั้น เด็งเสี่ยวผิงเสนอให้ใช้เมืองที่อยู่ใกล้เกาะฮ่องกง เช่น เซินเจิ้น เป็นต้น เพื่อรองรับการที่อังกฤษต้องคืนเกาะฮ่องกงให้แก่จีนในปีค.ศ.1997 สำหรับเมืองที่ได้รับเลือกให้มีการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อนำร่องมี 4 เมืองคือ เซินเจิ้น (Shenzhen) จูไห่ (Zhuhai) ชัวเถา (Shantou) ในมณฑลกวางตุ้ง (Guangdong) และเซี่ยเหมิน (Xiamen) ในมณฑลฝูเจี้ยน (Fujian) และต่อมามณฑลกวางตุ้งและมณฑลฝูเจี้ยนจึงได้ออกกฎหมายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น

เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 4 แห่งมีขนาดพื้นที่แตกต่างกัน โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น (Shenzhen Special Economic Zone: SSEZ) มีขนาดใหญ่ที่สุด เดิมครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 3 อำเภอที่อยู่ทางตอนใต้ของเมืองเซินเจิ้น คือ อำเภอหลัวหู (Luohu) ฝูเทียน (Futian) และหนานซาน (Nanshan) เนื้อที่ 327.5 ตารางกิโลเมตร ต่อมามีการขยายเขตออกไปครอบคลุมอำเภอเหยียนเถียน (Yantian) อีกหนึ่งอำเภอ ปัจจุบันมีพื้นที่รวม 391.71 ตารางกิโลเมตร แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นมีขนาดเล็กกว่ามาก เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ (Zhuhai) มีพื้นที่ 6.9 ตารางกิโลเมตร เขตเศรษฐกิจพิเศษชัวเถา (Shantou) มีพื้นที่ 3.6 ตารางกิโลเมตร ส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมิน (Xiamen)

มีขนาดเล็กที่สุดเพียง 2.5 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น อย่างไรก็ตามลักษณะร่วมของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 4 แห่งคือ พื้นที่อยู่ติดชายทะเล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการขนส่ง

เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งขึ้นตามกฎหมายของมณฑลกวางตุ้ง (Regulations on Special Economic Zones in Guangdong Province) ซึ่งต่อมากฎหมายนี้ได้รับความเห็นชอบจากสภาประชาชนจีนซึ่งมาจากการเลือกตั้งครั้งที่ 5 (The Fifth National People's Congress) ในสมัยการประชุมที่ 15 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ.1980 และโดย Deng Xiaoping จึงถูกเรียกว่า “The Testing Bed of Deng Xiaoping's Reform and Opening Up”

ในช่วงแรกของการลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้น เงินทุนส่วนใหญ่เป็นเงินทุนที่ได้มาจากภายในประเทศ ในช่วง 10 ปีแรกมีเงินลงทุนจากส่วนกลางและมณฑลต่างๆ รวม 3 พันล้านหยวน ซึ่งได้นำมาใช้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านการลงทุน ยกเว้นการพัฒนาจนถึงจุดหนึ่งซึ่งกลายเป็นสิ่งจูงใจสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นในช่วงแรกเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานมาก และจากการพัฒนาให้บรรยากาศการลงทุนสามารถดึงดูดความสนใจจากต่างประเทศมากขึ้น จนมีอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้แบ่งเขตอุตสาหกรรมออกเป็น 6 แห่ง โดยรวมเขตเสอโข่ว (Shekou) และซาโถวเจียว (Shatoujiao) ด้วย

เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นมีการจัดระบบอุตสาหกรรมครบวงจร และมีระบบอุตสาหกรรมแข็งแกร่ง มีการแข่งขันกันในตลาดประเภทต่างๆ เช่น สินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ประเภทอุตสาหกรรมเบา อาหาร และเบเกอรี่ ซึ่งได้รับความสำคัญก่อน ในขณะที่ขณะนี้ก็มีการเคลื่อนไหวของอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยี 6 แห่ง รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ รวมทั้งเครื่องมือสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ วัสดุคิบ วิศวกรรม ส่วนประกอบประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีการเก็บภาษีในสินค้าอุตสาหกรรมประเภทเทคโนโลยีระดับสูงในอัตรา 17.2% ขึ้นไปในเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้

TCDC (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “เมด อิน เซินเจิ้น” พบว่า เมื่อประมาณ 30 ปีก่อน เซินเจิ้นยังเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของเกาะฮ่องกง และมีประชากรเพียง 30,000 คนเท่านั้น ปัจจุบันเซินเจิ้นมีชื่อเล่นใหม่ว่า “Overnight City” ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วไปสู่เมืองขนาดใหญ่ ทันสมัย และร่ำรวยที่สุดของประเทศจีน โดยมีตัวเลขรายได้ต่อประชากรกว่า 89,814 หยวน หรือประมาณ 449,070 บาทต่อปีในปีค.ศ.2007อันเป็นผลมาจากนโยบายการผลักดันให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) แห่งแรกของจีน

การหลั่งไหลของกลุ่มทุนต่างชาติทำให้เซินเจิ้นเติบโตเป็นหนึ่งในเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเป็นศูนย์กลางการขนส่ง โลจิสติกส์และระบบการเงินของภูมิภาคทะเลจีนใต้ รวมทั้งยังเป็นฐานการผลิตที่ใหญ่ที่สุดของโลก ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เสื้อผ้า เพอร์เนเจอร์ ไปจนถึงของเล่น ซึ่งกล่าวกันว่าเกือบสามในสี่ของผลิตภัณฑ์ของเล่นที่วางจำหน่ายทั่วโลกนั้นผลิตในเซินเจิ้นทั้งสิ้น

นับตั้งแต่การเปลี่ยนสถานะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เศรษฐกิจของเมืองได้เติบโตเพิ่มมากขึ้นเกือบร้อยละ 28 ต่อเนื่องทุกปี โดยมีเงินลงทุนจากต่างชาติเข้ามาไม่น้อยกว่า 3 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 150,000 ล้านบาท มีตัวเลขจีดีพี ในปีค.ศ.2008 สูงถึง 780,650 ล้านหยวน หรือประมาณ 4 ล้านล้านบาท จึงผลักดันให้เซินเจิ้นมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดีที่สุดในอันดับ 4 ของประเทศตามหลังปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ และกวางโจว

นอกจากนี้เซินเจิ้นยังมีแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจร่วมกับฮ่องกงทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน การค้าขาย การลงทุน การดำเนินธุรกิจ การวิจัย การแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยี การคมนาคม และการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มแผนพัฒนาร่วมกันนี้มาตั้งแต่ปีค.ศ.2007 และหากทุกอย่างประสบความสำเร็จตามที่คาดการณ์ไว้จะทำให้ภายในปีค.ศ.2020 เขตเศรษฐกิจเซินเจิ้น-ฮ่องกงจะกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สุดในโลกเป็นอันดับสาม รองจากมหานครนิวยอร์กและโตเกียว

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “สาธารณรัฐประชาชนจีน” พบว่า ในปีค.ศ.1979 จีนได้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและกระตุ้นการลงทุนด้วยการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 4 แห่งทางตอนใต้ของจีนติดชายฝั่งทะเล และต่อมาในปีค.ศ.1988 ได้เปิด

เขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นอีกแห่งรวมเป็นทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ ชันโถว เซี่ยเหมิน และเกาะไหหลำ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นรูปแบบหนึ่งของเมืองท่าเสรีของโลกที่ใช้มาตรการให้สิทธิพิเศษทางภาษีเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการลงทุน เพื่อสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติ และนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยและวิธีการบริหารจัดการที่เป็นวิทยาศาสตร์ โดยเขตฯ ทั้ง 5 เป็นการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่พิเศษ มาตรการที่ยืดหยุ่น และกลไกการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจที่พิเศษ รวมทั้งการยื่นข้อเรียกร้องเป้าหมายการพัฒนาที่เปิดกว้างต่อเศรษฐกิจนอกประเทศ ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายในการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของเขตพิเศษนี้

ลักษณะพิเศษที่สำคัญ

- 1) เงินทุนที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตพิเศษนี้ใช้เงินทุนต่างชาติเป็นสำคัญ
- 2) กิจกรรมเศรษฐกิจในเขตพิเศษนี้เป็นไปตามกลไกตลาดเป็นสำคัญ
- 3) ให้สิทธิพิเศษทางการค้าและการอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจผู้เข้ามาลงทุนก่อน
- 4) รัฐได้ให้อธิปไตยทางเศรษฐกิจแก่เขตพิเศษนี้มากกว่าที่อื่น
- 5) องค์ประกอบสำคัญทางเศรษฐกิจเกิดจากวิสาหกิจ “เงินทุน 3 ส่วน” คือ ทุนต่างชาติ ทุนจีนโพ้นทะเล และทุนฮ่องกงมาเก๊า
- 6) ผลผลิตที่ผลิตได้จำหน่ายยังต่างประเทศเป็นสำคัญ
- 7) กลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกิดจากการปรับตัวตามกลไกตลาดภายใต้การชี้นำและวางแผนของรัฐเป็นสำคัญ
- 8) เขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมประสานกับการพัฒนาการค้า สัมพันธ์ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในยุคที่ 3 เช่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การบริการด้านการเงิน และการบริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนได้แก่
 - 1) เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น มีพื้นที่ 327.5 ตารางกิโลเมตรตั้งอยู่ตรงข้ามกับเกาะฮ่องกงและเป็นเขตเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วที่สุด โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญในเขตนี้คือสิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ ของเล่น และเครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ความรุ่งเรืองของอุตสาหกรรมเหล่านี้อิงอยู่

กับการลงทุนจากฮ่องกงเป็นสำคัญ โดยไม่สามารถดึงดูดนักลงทุนจากประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างยุโรป ญี่ปุ่น และอเมริกาได้มากนัก

2) เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ มีพื้นที่ 121 ตารางกิโลเมตรตั้งอยู่ตรงข้ามกับมาเก๊า และมีแผนจะพัฒนาตัวเองให้เท่าเทียมกับเซินเจิ้น และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการขยายพื้นที่ออกไปรอบๆ มาเก๊า เพื่อเป็นที่ตั้งของท่าเรือแห่งใหม่ โรงงานไฟฟ้า และเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เมื่อโครงการซูเปอร์ไฮเวย์ของโฮปเวลล์เสร็จสิ้นลง จูไห่จะสามารถติดต่อกับกว่างโจวได้โดยสะดวก สำหรับการลงทุนในเขตนี้ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานประกอบชิ้นส่วนเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์และอาหารสำเร็จรูป

3) เขตเศรษฐกิจพิเศษซันโถว มีพื้นที่ 52.6 ตารางกิโลเมตรเป็นเขตเศรษฐกิจที่ดึงดูดนักธุรกิจชาวจีนที่อยู่ในเอเชียมากเป็นพิเศษ เพราะค่าเช่าโรงงานที่ต่ำกว่าเซินเจิ้นและยังมีแรงงานราคาต่ำกว่าจึงประสบความสำเร็จพอสมควร แม้ว่าการติดต่อสื่อสารในเขตนี้จะยังไม่ดีนักและมีปัญหาขาดแคลนพลังงานด้วย ซึ่งแม้จะมีการแก้ปัญหาด้านพลังงานด้วยการตั้งโรงงานไฟฟ้าใหม่อีก 2 แห่งในเขตนี้ แต่โครงสร้างพื้นฐานก็ยังไม่พัฒนา ฉะนั้นการเข้ามาลงทุนอย่างหนาแน่นของบริษัทต่างชาติอาจมีปัญหาในระยะใกล้นี้ก็ว่าได้

4) เขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมิน มีพื้นที่ 131 ตารางกิโลเมตรตั้งอยู่ตรงข้ามเกาะไต้หวันจึงตกอยู่ในความขัดแย้งระหว่างจีนสองฝ่ายอยู่บ่อยครั้ง แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี กองกำลังทหารจะถูกแทนที่ด้วยนักธุรกิจไต้หวัน ในปัจจุบันอุตสาหกรรมในเขตนี้มีอยู่หลายประเภททั้งศิลปะและงานฝีมือ อุตสาหกรรมเคมี และการท่องเที่ยว แต่เซี่ยเหมินคล้ายกับซันโถวอยู่อย่างหนึ่งคือโครงสร้างพื้นฐานยังไม่พัฒนา นอกจากนั้นเมืองเซี่ยเหมินยังเป็นรองเซินเจิ้นในด้านการลงทุน แต่ยังมีศักยภาพที่ดีในการลงทุน

5) เขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะไหหลำ มีพื้นที่ 33,920 ตารางกิโลเมตร เมื่อประเมินจากขนาดแล้วเกาะไหหลำมีพื้นที่มากที่สุดในจำนวนเขตเศรษฐกิจทั้ง 5 แห่ง และยังเป็นเขตเศรษฐกิจเขตเดียวที่มีทรัพยากรเป็นของตนเอง เช่น ยาง ผลไม้ เครื่องเทศ ชา และกาแฟ แม้ว่าเกาะแห่งนี้จะยังค่อยพัฒนาและเป็นเขตเกษตรกรรม แต่ให้หนานก็เติบโตขึ้นมากแล้ว

หลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษในปีค.ศ.1988 นอกจากนี้กลุ่มบริษัทของญี่ปุ่นได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้เข้ามาพัฒนาเขตส่งออกเสรีในหยางปูซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของไหหลำ โดยกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีแผนที่จะลงทุนกว่า 2,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งท่าเรือและโรงไฟฟ้าด้วย

ธนาคารไทยพาณิชย์ (จำกัด) มหาชน (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” พบว่า แนวคิดเรื่อง Special Economic Zone เป็นทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมานานแล้วในต่างประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ยกระดับการพัฒนาประเทศ และกระจายความเจริญออกจากศูนย์กลาง เช่น สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ของจีน เกาหลีใต้ในมาเลเซีย เซินเจิ้น คุไบ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาในลักษณะนี้ได้มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ประเทศหรือเมืองเล็กๆ เหล่านี้ ก้าวขึ้นมาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาคและของโลกได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งยังช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น และยังสามารถดึงดูดเงินจำนวนมหาศาลเข้าประเทศได้อีกด้วย

เซินเจิ้น (Shenzhen) คือ หนึ่งในโมเดลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม โดยสามารถพลิกฟื้นเศรษฐกิจจากหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ไปสู่ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการเงินของประเทศได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยเดิมทีนั้นเซินเจิ้นเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่เพียงราว 30,000 คนเท่านั้น แต่หลังจากถูกเลือกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีนในปีค.ศ.1980 ความเจริญด้านต่างๆ ก็ได้เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้อย่างรวดเร็ว ทั้งการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ อาคารสำนักงาน โรงแรม และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ จำนวนมากมาย จนทำให้ปัจจุบันเซินเจิ้นกลายเป็นเมืองที่มีความเจริญและทันสมัยในระดับต้นๆ ของเอเชีย รวมทั้งยังมีสถานะเป็นเมืองในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดและประสบความสำเร็จที่สุดของจีน และเป็นศูนย์กลางด้านการเงินของจีนตอนใต้ อีกทั้งยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและการค้าสูงที่สุดเมืองหนึ่งของประเทศ มีปริมาณสินค้านำเข้า-ส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ สามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลกลางมากถึงกว่า 200,000 ล้านดอลลาร์ต่อปีอีกด้วย รวมทั้งยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในประเทศจีน โดยมี GDP growth เฉลี่ยอยู่ที่ 28% อย่างต่อเนื่องในช่วงเกือบ 30 ปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการแรกของเซินเจิ้น คือ สิทธิในการออกนโยบายพิเศษ เฉพาะสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเซินเจิ้นที่เป็นอิสระจากรัฐบาลกลางจีน ส่งผลให้เซินเจิ้นเป็น เมืองแรกๆ ในจีนที่นำร่องการปฏิรูปในรูปแบบต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การนำระบบภาษีนิติบุคคล (Corporate tax) ที่แตกต่างกันมาใช้สำหรับผู้ประกอบการต่างประเทศและผู้ประกอบการจีน เพื่อ จูงใจให้นักลงทุนต่างชาติอยากเข้ามาลงทุน หรือแม้แต่การให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม hi-technology และผู้ประกอบการในกลุ่ม SMEs ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ล้วนมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้อต่อการค้าการลงทุน ส่งผลให้ ในช่วงระหว่างปีค.ศ.1980-2007 เซินเจิ้นสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 10% ต่อเนื่องทุกปี

ประการที่สอง คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมทางการเงินที่ เหมาะสม เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ทั้งในส่วนของพัฒนาสนามบิน ท่าเรือ ถนน ระบบโทรคมนาคม และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งไฟฟ้า ประปา ซึ่งปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยเพิ่มความน่าสนใจและเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันให้กับเมืองแห่งนี้ โดยปัจจุบัน ท่าเรือของเมืองเซินเจิ้นจัดว่าเป็นเมืองท่าที่สำคัญเป็นอันดับ 4 ของโลก ขณะที่สนามบินก็จัดอยู่ใน อันดับ 4 ของสนามบินภายในประเทศของจีนที่มีผู้โดยสารเข้าออกมากถึงกว่าปีละ 20 ล้านคน นอกจากนี้เซินเจิ้นยังสามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางการเงินที่ช่วยลดความเสี่ยงในการประกอบ ธุรกิจของสถาบันการเงิน และสร้างความมั่นใจสำหรับสถาบันการเงินจากต่างชาติอีกด้วย

ประการต่อมา คือ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลท้องถิ่นเซินเจิ้น โดยเน้นที่ ความโปร่งใสและยืดหยุ่นในการบริหารงานและตัดสินใจ ทำให้สามารถพัฒนาและปฏิรูปการ ดำเนินงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ในเซินเจิ้นยังมีกระบวนการทำงานในลักษณะ "One stop service" ขณะที่กระบวนการและขั้นตอนการขออนุมัติต่างๆ ก็ความเป็นมิตรต่อภาค ธุรกิจ (Business-friendly) ค่อนข้างมาก

นอกจากนี้เซินเจิ้นยังมีนโยบายด้านอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของเมือง อาทิ การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันของภาคธุรกิจ เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นในกิจการ

บางประเภทได้ 100% อนุญาตให้มีการเช่าที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานได้นานถึง 99 ปี อนุญาตให้บริษัทต่างชาติส่งผลกำไรกลับประเทศได้ รวมไปถึงกฎหมายด้านแรงงานที่มีความยืดหยุ่นสูง หรือแม้แต่นโยบายด้านการคลังที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เป็นอย่างดี

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ

8.1.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศอินเดีย

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองมุมไบ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอินเดีย” พบว่า

อินเดียเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่มองเห็นความสำคัญของเขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (EPZ: Export Processing Zone) ในฐานะกลไกสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการค้าส่งออกของประเทศให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่อง โดยเขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกดังกล่าวจะสามารถขจัดปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าของอินเดียได้ เช่น ปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานตามมาตรฐานโลก ปัญหาความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาล ปัญหาเรื่องพิธีการทางศุลกากร เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลอินเดียยังเล็งเห็นถึงโอกาสที่จะดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมหาศาลที่จะเข้าไปลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกอีกด้วย เขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของอินเดียจึงได้ถูกสร้างขึ้นเป็นแห่งแรกในทวีปเอเชียที่เมืองกันดลา (Kandla) ในรัฐคุชราต (Gujarat) ซึ่งตั้งอยู่ด้านเหนือของรัฐมหาราษฏระ (Maharashtra) ในปีค.ศ. 1965 ตามมาด้วยเขตนิคมอุตสาหกรรมในลักษณะที่คล้ายคลึงกันภายใต้ชื่อที่แตกต่างกันไปอีกหลายแห่ง เช่น Software Technology Park (STP), Export Oriented Unit (EOU) เป็นต้น แต่ปรากฏว่าการดำเนินการในการจัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมดังกล่าวไม่ได้บรรลุผลตาม

เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ ไม่ได้ช่วยให้การส่งออกของอินเดียดีขึ้น และไม่ได้ช่วยให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นตามที่คาดหวัง รวมทั้งไม่เป็นไปตามเป้าหมายอื่นๆ ที่ตั้งไว้ด้วย

รัฐบาลอินเดียได้เรียนรู้จากประสบการณ์ความล้มเหลวในการจัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ของตนเองมาหลายปี และได้เห็นความสำเร็จในการจัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ครบวงจรที่เรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ: Special Economic Zone)” ในต่างประเทศหลายประเทศที่เน้นสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการลงทุนโดยภาคเอกชน (Private Investment-Led Economic Growth) ก็ได้ข้อสรุปว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะทำให้อินเดียประสบความสำเร็จทั้งด้านการค้าและการลงทุน ตลอดจนการสร้างงานและการแก้ปัญหาสังคมด้านอื่นๆ ด้วยรัฐบาลอินเดียจึงได้ประกาศนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone Policy) ในเดือนเมษายนปีค.ศ.2000 ด้วยความคาดหวังว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้ประเทศอินเดียมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลจะเป็นผู้สนับสนุนด้านต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับรัฐคือการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพระดับโลก (World-Class Infrastructure) การให้สิทธิพิเศษทางภาษีต่างๆ รวมทั้งการลดขั้นตอนที่ยุ่งยากของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ(SEZ)อย่างเป็นทางการในประเทศอินเดียจึงเริ่มถือกำเนิดตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายนค.ศ.2000 เป็นต้นมา จนกระทั่งพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษปีค.ศ.2005 (Special Economic Zone Act 2005) ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2005 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ค.ศ.2006 เป็นต้นมา รวมทั้งมีการออกกฎกระทรวงว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษปีค.ศ.2006 (Special Economic Zone Rule 2006) โดยกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมอินเดียมารองรับอีกด้วย ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดียมีกฎหมายรองรับและดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้พระราชบัญญัติฯดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น
- 2) เพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการของอินเดีย

- 3) เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ
- 4) เพื่อเป็นการสร้างงานภายในประเทศ
- 5) เพื่อให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ทั้งนี้รัฐบาลมีความคาดหวังว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวจะสามารถดึงดูดเงินลงทุนทั้งจากภายในและต่างประเทศได้อย่างมหาศาล โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจจะได้รับการพัฒนา ประสิทธิภาพในการทำงานของคนอินเดียจะได้รับการพัฒนาและมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น อันจะเป็นผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

ในส่วนของกฎกระทรวงว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษปีค.ศ.2006 (Special Economic Zone Rule 2006) มีไว้เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะขั้นตอนต่างๆ ในการพัฒนาการบริหารและการดูแลรักษาเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งขั้นตอนในการจัดตั้งบริษัทและการดำเนินธุรกิจภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการปรับให้มีความง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้นด้วยการลดขั้นตอนให้ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในจุดเดียว (Single Window)

แต่ทว่าถึงแม้จะมีการผลักดันอย่างมากทั้งจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐต่างๆ ในอินเดียที่พยายามส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้านการลงทุนจากต่างประเทศ และการส่งออกสินค้าและบริการ แต่ดูเหมือนว่าความพยายามต่างๆ ที่ทุ่มเทลงไปของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่คืบหน้าไปมากเหมือนอย่างที่คาดหวัง โดยเฉพาะเมื่อทำการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) แล้ว นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่เห็นว่าการลงทุนของรัฐบาลอินเดียทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐต่างๆ ยังไม่คุ้มค่าโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1) การส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญในการเพิ่มการส่งออกของประเทศให้มากขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลก แต่จากสถิติการส่งออกของอินเดียพบว่าตั้งแต่ปีค.ศ.2002 เป็นต้นมา แม้ว่ามูลค่าการส่งออกของอินเดียจากเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีอัตราการ

เจริญเติบโตอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้ช่วยให้ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลกเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เพราะจนถึงสิ้นปีค.ศ.1710 ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลกก็ยังคงอยู่ที่ 1.4% เหมือนเดิม ทั้งนี้สืบเนื่องจากสัดส่วนการส่งออกสินค้าจากเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดียคิดเป็นเพียง 16% ของมูลค่าการส่งออกรวมเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าจากเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยและอินโดนีเซียซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่า 50% ของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศหรือแม้แต่ของประเทศจีนก็ยังมีสัดส่วนสูงถึง 23%

มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย		
ปีการเงิน (Financial Year)	มูลค่า (พันล้านรูปี)	Δ%
FY 2545	91.90	n.a.
FY 2546	100.57	+9.4
FY 2547	138.54	+37.8
FY 2548	183.14	+32.2
FY 2549	228.40	+24.7
FY 2550	346.15	+51.6
FY 2551	666.38	+92.5
FY 2552	996.89	+49.6
FY 2553	2,207.11	+121.4
FY 2554	3,158.67	+43.1

ภาพที่ 2.7 มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย

(ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)

2) การลงทุนจากต่างประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การลงทุนจากต่างประเทศที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐต่างๆ คาดหวังว่าจะไหลเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวนมหาศาลนั้นก็ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังจากสถิติล่าสุดเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.2011 มีปริมาณเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพียง 40.94 พันล้านเหรียญสหรัฐฯเท่านั้นซึ่งต่ำกว่าที่คาดไว้มาก ทั้งนี้เป็นเพราะคุณภาพของบริการใน

เขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดียยังไม่ดีพอ ประกอบกับพื้นที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดีย มีขนาดเล็กเกินไป อันเป็นผลมาจากปัญหาที่โครงการต่างๆ ถูกต่อต้านจากเกษตรกร ทำให้ขนาดพื้นที่เฉลี่ยของเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งในประเทศอินเดียทั้งประเทศอยู่ที่ประมาณ 700 กว่าไร่เท่านั้นเอง ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ของประเทศต่างๆ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ Kaliningrad ของประเทศรัสเซียที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกมีพื้นที่ 9.38 ล้านไร่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ Howard ของประเทศปานามาที่มีพื้นที่ 937,500 ไร่ หรือแม้แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษ Singapore ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กกว่าประเทศอินเดียหลายเท่าก็ยังมีความใหญ่ถึง 433,125 ไร่ จำนวนเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีอยู่มากมายในอินเดียจึงไม่สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้มากเหมือนที่คาดหวัง

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ		
ประเทศ	ขนาด (ตร.กม.)	ขนาด (ไร่)
Russian Federation (Kaliningrad)	15,000	9.38 ล้าน
Panama (Howard)	1,500	937,500
China (Hong Kong)	1,042	651,250
Singapore	693	433,125
Indonesia (Batam)	416	260,000
Jordan (Aqaba)	375	234,375
China (Shenzhen)	327	204,375
Philippines (Subic Bay)	300	187,500
Malaysia (Labuan)	92	57,500
Macau	25	15,625
Gibraltar	6.5	4,062.5
Chile (Iquique)	2.4	1,500

ภาพที่ 2.8 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ

(ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)

3) การจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การจ้างงานเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญมากของรัฐบาลอินเดีย เนื่องจากประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศจีน โดยมีประชากรทั้งสิ้น 1,210 ล้านคน (1 มีนาคม ค.ศ.2011) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นความคาดหวังของรัฐบาลที่จะให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น แต่จากสถิติล่าสุดเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.2011 ปรากฏว่าการจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีจำนวนเพียง 714,412 คนเท่านั้นเอง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการลงทุนจากต่างประเทศที่ไม่ได้เข้าไปมากอย่างที่คาดหวัง การจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงไม่ได้เพิ่มขึ้นมาก นอกจากนั้นคุณภาพและผลิตภาพของแรงงานอินเดียก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การลงทุนจากต่างชาติไม่เข้าไปมาก เพราะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาผลิตภาพของแรงงานอินเดีย (Labor Productivity) เพิ่มขึ้นเพียง 5% เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภาพของแรงงานจีนที่เพิ่มขึ้นถึง 12% ในช่วงเวลาเดียวกัน

4) รายได้จากภาษีที่รัฐสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนอกจากประโยชน์ (Benefits) ที่รัฐบาลอินเดียตั้งความหวังไว้จะไม่สามารถบรรลุได้แล้ว เมื่อมาพิจารณาถึงต้นทุน (Costs) ที่รัฐต้องสูญเสียไปจากการให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษอีก พบว่ารัฐบาลอินเดียต้องสูญเสียรายได้จากภาษีต่างๆ ที่รัฐบาลควรจะได้รับ ทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมเป็นจำนวนเงินมหาศาล ทั้งนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ.2007 เป็นต้นมารวมระยะเวลา 5 ปี รัฐบาลอินเดียต้องสูญเสียรายได้จากภาษีที่ได้ยกเว้นให้แก่นักลงทุนต่างชาติเป็นจำนวนถึง 428,257 ล้านรูปี โดยประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวยังไม่คุ้มค่ากับเงินรายได้จากภาษีที่ต้องสูญเสียไป

รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)		
ปี	ภาษีทางตรง (ล้านบาท)	ภาษีทางอ้อม (ล้านบาท)
2550	21,133.0	21,787.0
2551	63,495.0	30,945.9
2552	109,111.0	33,305.0
2553	80,344.0	7,632.4
2554	59,116.0	1,387.7
รวม 5 ปี	333,199.0	95,058.0

ภาพที่ 2.9 รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)

(ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเศจีน ฉบับที่ 5 ซึ่งมีนโยบายหลักคือ นโยบาย 4 ทันสมัยนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยเมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งและสภาพการณ์ในขณะนั้นเป็นช่วงเวลาประเทศอังกฤษส่งมอบฮ่องกงคืนให้แก่จีน จึงทำให้เมืองเซินเจิ้นซึ่งเดิมทีเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ได้รับเลือกให้พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน ทั้งนี้มีเป้าหมายหลัก อาทิ เพื่อเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากชาวต่างชาติ ดึงดูดความเจริญและเรียนรู้วิถีทางแห่งทุนนิยมจากฮ่องกง และเป็นแม่แบบสำหรับการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจีน เป็นต้น ซึ่งภายหลังรัฐบาลจีนยังได้เปิดเขตเศรษฐกิจอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ ซาน โถว (ซัวเถา) เซี่ยเหมิน และไห่หนาน (ไหหลำ) แต่ทว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งล้วนมีบทบาทที่สำคัญในด้านที่แตกต่างกัน

จวบจนถึงปัจจุบันเมืองเซินเจิ้นได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นเมืองใหญ่ที่ประกอบด้วยศูนย์กลางทางการค้าที่มีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจของจีนหลายแห่ง และจากความสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่เมืองเซินเจิ้นมีต่อประเทศจีนนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจถึงสาเหตุที่เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือก

ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน รวมถึงผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นได้ส่งผลอย่างไร ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจีนบ้าง ซึ่งผู้วิจัยมีความตั้งใจที่ศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยของผู้วิจัยท่านอื่นๆ ในประเด็นดังกล่าวที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้นำงานวิจัยเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ของประเทศอินเดียมาเปรียบเทียบความสำเร็จในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เซินเจิ้นของประเทศจีนด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น” มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งที่มาของข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิในด้านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย การเลือกที่ตั้งเมือง ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารบทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากหอสมุด อินเทอร์เน็ต และหน่วยงานต่างๆ

2. การจัดทำข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

3. วิธีการศึกษา

3.1 ศึกษาปัจจัยที่ตั้งและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดพื้นที่ให้เมืองเซินเจิ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน โดยใช้ข้อมูลจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ และนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

3.2 ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจีน โดยใช้ข้อมูลสถิติทางเศรษฐกิจ อาทิ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และพิจารณาร่วมกับทฤษฎีวิชาการพัฒนาหรือชี้ความเจริญ และนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

3.3 ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย โดยใช้ข้อมูลทางสถิติทางเศรษฐกิจ อาทิ มูลค่าการส่งออก รายได้จากภาษีที่รัฐบาลสูญเสีย และนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบบรรยาย

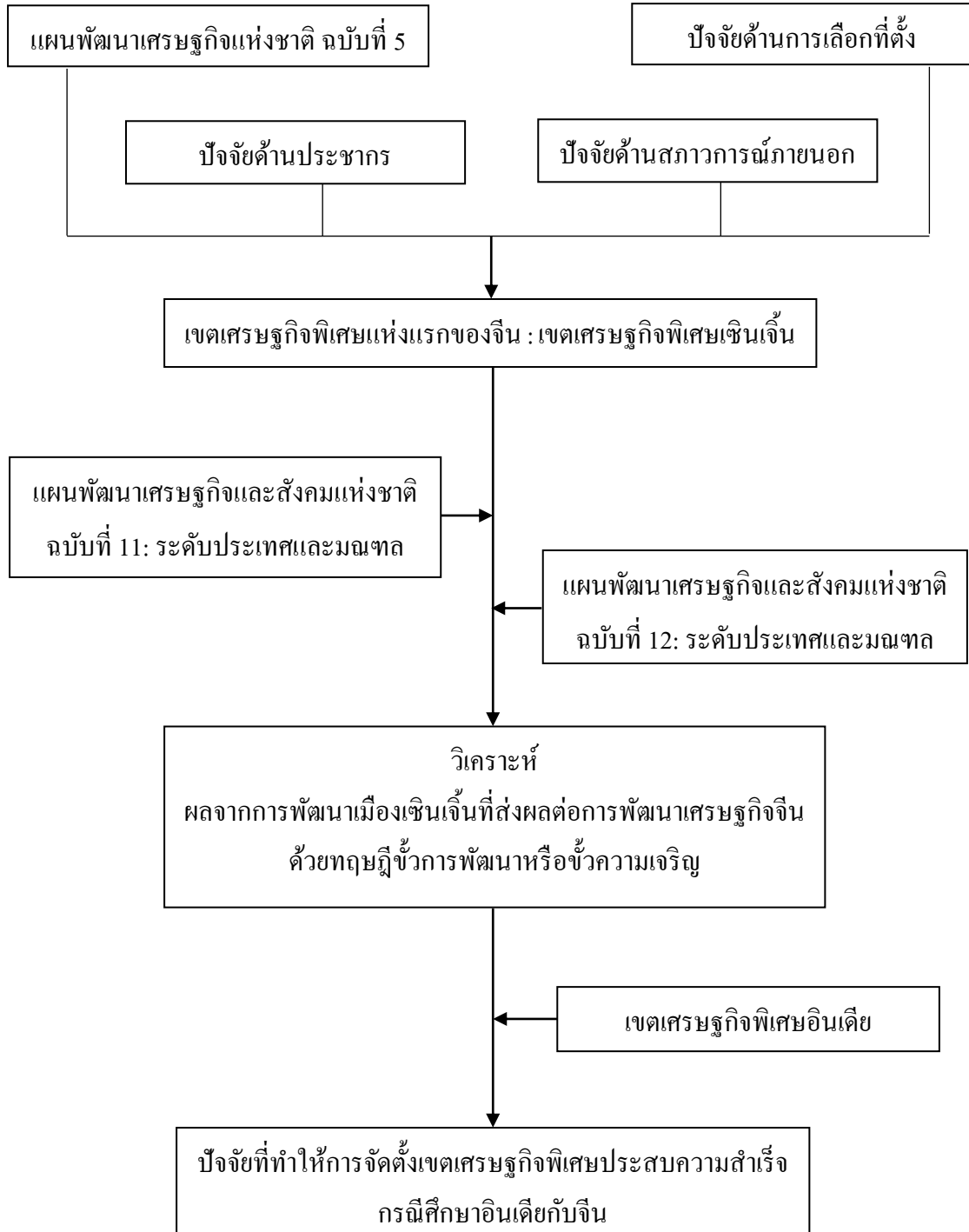
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 Microsoft Word

4.2 แผนที่แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ต่างๆ ตามการใช้ประโยชน์พื้นที่ของประเทศจีน

4.3 ข้อมูลทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจของประเทศจีน

การวิจัยสามารถสรุปได้ดังกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) นี้

การวิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางนี้

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นถูกเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน	ใช้ข้อมูลลักษณะทางภูมิศาสตร์ - ทำเลที่ตั้ง โดยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบบรรยาย	- ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านกายภาพของประเทศจีน - อินเทอร์เน็ต - Microsoft Word - แผนที่แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ต่างๆ ตามการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศจีน	ปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นถูกเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน
ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจีน	ใช้ข้อมูลทางสถิติทางเศรษฐกิจ - ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พิจารณาร่วมกับทฤษฎีชี้ว่าการพัฒนาหรือชี้ความเจริญโดยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบบรรยาย	- ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจของประเทศจีน - อินเทอร์เน็ต - Microsoft Word - แผนที่แสดงการแบ่งเขตพื้นที่ต่างๆ ตามการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศจีน	ผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจีน

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจันทบุรีกับอินเดีย	ใช้ข้อมูลทางสถิติทางเศรษฐกิจ - มูลค่าการส่งออก - รายได้จากภาษีที่รัฐบาลสูญเสีย โดยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบบรรยาย	- ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่นเงินและอินเดีย - อินเทอร์เน็ต - Microsoft Word	ปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจันทบุรีกับอินเดีย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน
2. ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน
3. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

1. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน

1.1 ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาลจีน

1.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของประเทศจีน ฉบับที่ 5 (ค.ศ.1976-1980)

นโยบายหลักของแผนดังกล่าวคือ นโยบาย “สี่ทันสมัย” (Four Modernizations) ซึ่งมุ่งปรับปรุงประเทศ 4 ด้านคือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการป้องกันประเทศ โดยในด้านการพัฒนา อุตสาหกรรมนั้น ได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นบริเวณเมืองท่าชายฝั่งทะเล ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

(ก) เน้นการผลิตอุตสาหกรรมเบาหรือสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อการส่งออก แต่อุตสาหกรรมหนักก็ยังคงได้รับความสำคัญมากในฐานะเป็นแหล่งผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อเสริมสร้างกองทัพให้เข้มแข็ง

(ข) ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

(ค) พัฒนาเมืองหลักบริเวณชายฝั่งทะเลให้เป็น“เขตเศรษฐกิจพิเศษ” 5 เขต

(ง) ปรับปรุงโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในเขตเมืองสำคัญต่างๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร และการสาธารณสุขอื่นๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมควบคู่กับการพัฒนาแหล่งพลังงาน

(จ) นำระบบกลไกตลาดมาใช้ โดยให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาด (ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์, 2529, หน้า 12-14 และ Jijie, 2557)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจีนถือกำเนิดขึ้นบริเวณเมืองท่าชายฝั่งทะเล 5 แห่ง ได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ และซานโถว (ซัวเถา) ในมณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) เซี่ยเหมินในมณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) ในปีค.ศ. 1980 และไห่หนาน (ไหหลำ) มณฑลไห่หนาน (ไหหลำ) ในปีค.ศ. 1988 เพื่อรองรับเทคโนโลยีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ อีกทั้งยังเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และส่งเสริมชุมชนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย โดยในแรกเริ่มนั้น เต็งเสี่ยวผิงได้เลือกให้เมืองเซินเจิ้นจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่อังกฤษส่งมอบเกาะฮ่องกงคืนให้แก่ประเทศจีน เต็งเสี่ยวผิงจึงมีความประสงค์ให้เซินเจิ้นที่มีชายแดนใกล้กับเกาะฮ่องกงเปรียบเสมือนเป็นพื้นที่ทดลองเศรษฐกิจแบบตลาดหรือแบบเสรี ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังให้เป็น

เหมือนแม่แบบในการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจีน และยังให้ดูดซับความเจริญและ
วิถีทางแห่งทุนนิยมมาจากเกาะฮ่องกงด้วย ซึ่งภายหลังจึงเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นเพิ่มเติม เช่น เขต
เศรษฐกิจพิเศษจูไห่ที่อยู่ใกล้กับเกาะมาเก๊า และเขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมินที่อยู่ใกล้กับเกาะ
ไต้หวัน เป็นต้น ทั้งนี้วัตถุประสงค์ที่รัฐบาลจีนในขณะนั้นต้องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมา
สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1) เพื่อเป็นพื้นที่ทดลองนำระบบเศรษฐกิจแบบตลาดมาใช้อย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือที่
เรียกว่า gradualism เพื่อจุดอ่อนจุดแข็งของระบบทุนนิยมก่อนที่จะตัดสินใจนำระบบตลาดมาใช้
ทั่วทั้งประเทศจีน

2) เพื่อดึงดูดการลงทุนจากชาวต่างชาติ และเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญทางด้าน
วิชาการ และการบริหารจัดการจากต่างประเทศในการนำมาพัฒนาจีนในขณะนั้นให้มีความทันสมัย
มากขึ้น

3) เพื่อส่งเสริมและเน้นการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ดังกล่าว
และเพื่อหารายได้เงินตราต่างประเทศให้มากขึ้น รัฐบาลจีนจึงนำมามาตรการต่างๆ มาใช้ดึงดูดการ
ลงทุนจากต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นการให้สิทธิและเงื่อนไขพิเศษ เช่น

- นำระบบการบริหารด้วยกลไกตลาดมาใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ขณะที่ส่วนอื่นๆ
ของจีนยังคงเป็นระบบควบคุมและวางแผนจากส่วนกลาง

- ลดระเบียบกฎเกณฑ์ เน้นการเปิดกว้างและสร้างความคล่องตัวในการดำเนินการ
ของภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุน

- ให้แรงจูงใจด้านสิทธิพิเศษทางภาษี และการคิดค่าใช้ที่ดินในอัตราพิเศษ

- การสร้างระบบสาธารณูปโภคและระบบโทรคมนาคมที่สะดวกภายในเขต
เศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น

4) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นประตูการค้าในฐานการผลิต และระบายสินค้าของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยอาศัยวัตถุดิบและแรงงานจากพื้นที่โดยรอบทั้งภายในและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว สนับสนุนความมั่นคงและแก้ปัญหาสังคม ได้แก่ ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ยาเสพติด รวมทั้งสนองการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและด้านวัตถุดิบ

5) ส่งเสริมชุมชนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการเพิ่มปริมาณการค้า การลงทุน การผลิต โดยเฉพาะการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ตลาดระดับภาคและประเทศ ซึ่งนำไปสู่การจ้างงานลดปัญหาการว่างงานและเพิ่มรายได้ รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้น (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2549, หน้า 244-245, อักษรศรี (อดิสุธาโกชน์) พานิชสาส์น, 2554, หน้า 24 และ สิริวิษา สิทธิชัย, 2551, หน้า 8)

1.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 11 (ค.ศ. 2006-2010)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองเซินเจิ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 11 (ค.ศ. 2006-2010) มีผลที่น่าสนใจดังนี้

(1) เทศบาลเมืองเซินเจิ้นได้บรรลุเป้าหมาย GDP ในปีค.ศ. 2010 โดยมีมูลค่า 950,000 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นจากปีค.ศ. 2006 ร้อยละ 86 โดย GDP ต่อหัวต่อปีมีมูลค่า 14,600 ดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าการค้ากับต่างประเทศ 204,200 ล้านดอลลาร์ ซึ่งสูงสุดในจีนเป็นเวลา 18 ปีติดต่อกัน

(2) เมืองเซินเจิ้นได้พัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน โดยเน้นอุตสาหกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขณะที่ลดปริมาณพลังงานที่ใช้ลง ภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 60 ภาคการเงินร้อยละ 13 และได้ลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) คิดเป็นร้อยละ 3.64 ของ GDP ซึ่งคิดเป็นสองเท่าของอัตราเฉลี่ยของจีน

(3) มีการปรับปรุงเครือข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง และทำให้เซินเจิ้นเป็น “เมืองแห่งสวนสาธารณะ” โดยเป็นหนึ่งในเมืองอันดับต้นๆ ของจีนที่เป็นตัวอย่างด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์

(4) บรรลุผลการปฏิรูปและการเปิดเสรีมากขึ้น โดยขยายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ให้ครอบคลุมทั้งเมืองเซินเจิ้น มีการเชื่อมโยงกับเมืองใกล้เคียง และขยายความร่วมมือกับฮ่องกงและมาเก๊า ตลอดจนได้พัฒนาเขตความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าจีน-เวียดนาม (เซินเจิ้น-ไฮฟอง)

(5) ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชากรมีรายได้สุทธิต่อปี 32,200 หยวน ซึ่งสูงที่สุดในจีน มีอัตราการว่างงานต่ำกว่าร้อยละ 3 มีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า และได้พัฒนาด้านการศึกษา สาธารณสุข วัฒนธรรม และการกีฬา

(6) พัฒนาการบริหารงานของรัฐให้เข้มแข็ง บังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ และสนับสนุน e-governance หรือการบริหารจัดการภาครัฐผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตามเมืองเซินเจิ้นยังมีความท้าทายที่ยังคงเผชิญอยู่ในด้านต่างๆ เช่น

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด
- 2) การเติบโตอย่างรวดเร็วของประชากรโดยเฉพาะคนจากพื้นที่อื่นๆ ในจีนที่เข้ามาทำงานในเซินเจิ้น
- 3) ช่องว่างระหว่างสภาพเมืองเซินเจิ้นที่เป็นจริงในปัจจุบันกับเมืองที่มีความเป็นสากลและพัฒนาแล้ว
- 4) การพัฒนาเป็นรัฐสวัสดิการและตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบและกฎหมาย (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2558)

1.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศจีน ฉบับที่ 12 (ค.ศ. 2011-2015)

นโยบายหลักของแผนดังกล่าว คือ “คุณภาพเซินเจิ้น” โดยมีเป้าหมายสำคัญในแง่สถิติ เมื่อถึงปีค.ศ.2015 ดังนี้

- (1) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 10
- (2) มูลค่า GDP 1.5 ล้านล้านหยวน โดยมี GDP ต่อหัวต่อปีมูลค่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- (3) การลงทุนด้าน R&D คิดเป็นร้อยละ 4 ของ GDP
- (4) รายได้สุทธิต่อหัวต่อปี 49,000 หยวน และมีอัตราการว่างงานไม่เกินร้อยละ 3

ทั้งนี้รัฐบาลจีนได้ดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

- เร่งรัดการปรับรูปแบบการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญกับการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อมิให้ถูกจำกัดด้วยปัจจัยการผลิตทางกายภาพ ('hard' resources) เน้นอุตสาหกรรมขั้นสูงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ และพลังงานใหม่ เร่งพัฒนาในสาขาเกี่ยวกับความรู้ อินเทอร์เน็ต และภาคบริการ ส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์โดยใช้ยุทธศาสตร์แบรนด์สินค้าที่มีคุณภาพระดับนานาชาติที่ผลิตจากเซินเจิ้น (made-in-Shenzhen) และจะใช้การบริโภคและการลงทุนจากภายในประเทศเป็นปัจจัยร่วมผลักดันการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าการพึ่งพาการส่งออกเพียงอย่างเดียว ตลอดจนจะดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถจากทั่วโลก เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการคิดค้นและการจัดตั้งธุรกิจ

- ปรับปรุงการพัฒนาทางสังคม โดยเน้นสาธารณบริการด้วยการปฏิรูประบบกระจายรายได้ พัฒนาให้เซินเจิ้นเป็นเมืองแรกที่ปฏิรูปการศึกษาให้เป็นระบบสมัยใหม่ สร้างมาตรฐานให้กับการบริการทางการแพทย์ สร้างความรู้สึกรับประกันความปลอดภัยสำหรับประชาชน เสริมสร้างมิติด้านวัฒนธรรม โดยชูความเป็นเมืองที่มีประชาชนจากต่างถิ่น (immigrants' city) สร้างสรรค์ให้เซินเจิ้นเป็นเมืองแห่งการออกแบบ แฟชั่น และการกีฬา และการดำเนินการต่างๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวบทกฎหมาย

- พัฒนาระบบนิเวศน์และปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการเป็นเมืองสีเขียว มีคาร์บอนต่ำ และอนุรักษ์พลังงาน วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ นำพลังงานกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนจะพัฒนากลไกการชดเชยแก่ระบบนิเวศน์

- พัฒนาชุมชนเมือง โดยเน้นการผนวกทั้งเมืองเซินเจิ้นให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ใช้ประโยชน์จากที่ดินในการสร้างโครงการต่างๆ สร้างให้เซินเจิ้นเป็นศูนย์กลางการคมนาคมภายในประเทศ ขยายรัศมีโครงข่ายคมนาคมให้ครอบคลุมเขตสามเหลี่ยมปาก

แม่น้ำจูเจียงและไปไกลถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เซินเจิ้นเป็นเมืองที่มี Wi-Fi ครอบคลุมและเป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลควบคู่ไปกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- ปฏิรูปและเปิดเสรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการสร้าง “คุณภาพเซินเจิ้น” ให้เศรษฐกิจเป็นไปตามกลไกตลาด ปฏิรูประบบการลงทุน การเงิน และการจดทะเบียนธุรกิจ ลดการกีดกันทางการค้า โดยให้ภาครัฐมีบทบาทเพียงการจัดหาบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ ขณะที่ตลาดเป็นผู้จัดหาบริการเฉพาะและบริการขั้นสูงอื่นๆ ปรับปรุงระบบและกลไกการบริหารของรัฐให้โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

- ขยายความร่วมมือในภูมิภาคและขยายพื้นที่สำหรับการสร้าง “คุณภาพเซินเจิ้น” โดยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ และการสร้างเซินเจิ้นให้เป็นเมืองสากล มีบรรยากาศการลงทุนเทียบเท่านานาชาติ และให้ความสำคัญกับประเทศในอาเซียน เป็นลำดับต้นๆ โดยมีเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียนเป็นพื้นฐานในการสำรวจตลาดใหม่และยกระดับศักยภาพการแข่งขันของเซินเจิ้น

จากผลงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองเซินเจิ้นในช่วงที่ผ่านมา นับได้ว่าบรรลุผลเป็นที่ประจักษ์ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภคพื้นฐานของเมือง การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ รวมถึงการเปิดรับความร่วมมือในด้านต่างๆ กับนานาชาติ ส่งผลให้เมืองเซินเจิ้นก้าวสู่เมืองระดับนานาชาติของโลก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 12 ของเทศบาลเมืองเซินเจิ้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาเซินเจิ้นให้ก้าวหน้าและได้มาตรฐานสากลทั้งในแง่ของตัวเมือง และการเป็นฐานอุตสาหกรรมขั้นสูงที่เน้นการคิดค้นนวัตกรรม พัฒนาอุตสาหกรรมบริการและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น รวมถึงการเปิดขยายความร่วมมือกับประเทศต่างๆ มากขึ้น (ประชาไท, 2558)

1.2 ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้ง

ภาพที่ 4.1 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของเมืองเซินเจิ้น

(ที่มา: <http://www.arquitecturayempresa.es/noticia/terminal-del-aeropuerto-de-shenzhen-fuksas-arquitectos>)

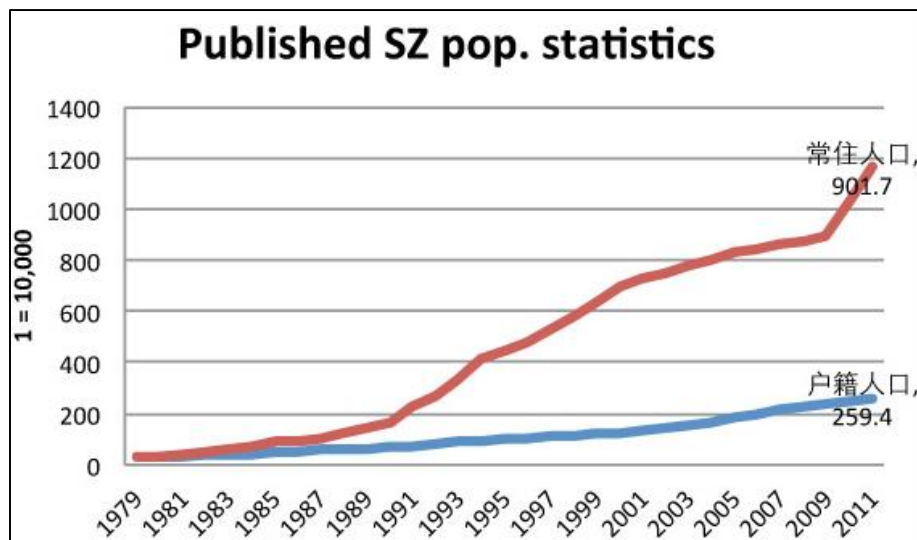
1.2.1 แหล่งอุปโภคและบริโภค เมืองเซินเจิ้นมีความได้เปรียบในด้านการเป็นเมืองติดชายฝั่งทะเล จึงเกิดเป็นเมืองท่าและเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านการค้าการลงทุน และการเงินที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศจีน

1.2.2 เส้นทางคมนาคม เนื่องจากเมืองเซินเจิ้นเป็นเมืองท่าชายฝั่งทะเลและมีชายแดนติดกับฮ่องกง จึงเป็นบริเวณที่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง เหมาะแก่การเป็นที่ตั้งของเมือง และเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เป็นต้น จึงทำให้เมืองเซินเจิ้นเป็นแหล่งคมนาคมและขนถ่ายสินค้าทางบกที่ใหญ่ที่สุดของจีน

1.2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ เซินเจิ้นมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงแหล่งน้ำ จึงทำให้เกิดเป็นเมืองได้

1.2.4 ความต้องการของผู้นำหรือหมู่คณะในด้านการกำหนดที่ตั้งกล่าวคือ เต็งเสี่ยวผิงนั้นได้เลือกให้เมืองเซินเจิ้นจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่อังกฤษส่งมอบเกาะฮ่องกงคืนให้แก่ประเทศจีน เต็งเสี่ยวผิงจึงมีความประสงค์ให้เซินเจิ้นที่มีชายแดนใกล้กับเกาะฮ่องกงเปรียบเสมือนเป็นพื้นที่ทดลองเศรษฐกิจแบบตลาดหรือแบบเสรี ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังเป็นแม่แบบในการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจีน และยิ่งเพื่อกระตุ้นความเจริญและวิถีทางแห่งทุนนิยมมาจากเกาะฮ่องกงด้วย

1.3 ปัจจัยด้านแรงงาน

ภาพที่ 4.2 แสดงจำนวนประชากรเมืองเซินเจิ้นตั้งแต่ปีค.ศ.1979-2011 โดยเส้นสีแดง คือ จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองเซินเจิ้นทั้งหมด ส่วนเส้นสีฟ้า คือ จำนวนประชากรเมืองเซินเจิ้นตามสำมะโนครัวประชากร (ที่มา: <http://shenzhennoted.com/tag/shenzhen-population/>)

1.3.1 จำนวนประชากร

ก่อนปีค.ศ.1980 เมืองเซินเจิ้นเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมง โดยมีประชากรเพียงแค่ราว 20,000 คนเท่านั้น หากแต่เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีนก็พบว่า มีแรงงานต่างถิ่นอพยพเข้าไปในเมืองเซินเจิ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว จนกระทั่งในปัจจุบันเมืองเซินเจิ้นมีประชากรมากกว่า 12 ล้านคน โดยเป็นประชากรที่มีรายชื่อตามสำมะโนครัวของเซินเจิ้นเพียง 2 ล้านกว่าคนเท่านั้น และส่วนที่เหลือเป็นชาวต่างชาติและชนกลุ่มน้อยของจีนที่อพยพเข้าไปทำงานในเซินเจิ้น (ข้อมูลปีค.ศ.2010) (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2558)

1.3.2 ความหนาแน่นของประชากร

ในปัจจุบันเมืองเซินเจิ้นถือเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในประเทศจีน และยังติดอันดับที่ 5 ของโลกในนิตยสาร Forbes ด้วย ทั้งนี้อัตราความหนาแน่นของประชากรเมืองเซินเจิ้นมีมากกว่าเชียงใหม่และปักกิ่ง กล่าวคือ เซินเจิ้นนั้นมีความหนาแน่นของประชากร 17,150 คน/ตร.กม. ในขณะที่นครเชียงใหม่มีความหนาแน่นของประชากร 13,400 คน/ตร.กม. ส่วนปักกิ่งนั้นมีความหนาแน่นของประชากร 11,500 คน/ตร.กม. (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2558) จากปัจจัยดังกล่าวนี้จึงทำให้เมืองเซินเจิ้นมีจำนวนแรงงานที่สามารถตอบสนองความต้องการตลาด ซึ่งก็คือภาคอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้อย่างเพียงพอ

1.3.3 อัตราค่าแรงงานขั้นต่ำ

ในปีค.ศ.2014 รัฐบาลจีนได้ประกาศขึ้นอัตราค่าแรงขั้นต่ำ ซึ่งภายหลังจากประกาศนี้ทำให้เมืองเซินเจิ้นกลายเป็นเมืองที่มีค่าแรงขั้นต่ำสูงสุดในประเทศจีน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการที่เกิปัญหาเงินเฟ้อในประเทศจีน อีกทั้งความพยายามของรัฐบาลจีนที่ต้องการแก้ปัญหาช่องว่างทางการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนที่ถือเป็นวาระแห่งชาติ และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับอัตราค่าครองชีพใน

ปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนักลงทุนยังคงเลือกที่จะลงทุนในเมืองเซินเจิ้นต่อไป เนื่องจากการย้ายฐานการผลิตนั้นต้องใช้ทุนจำนวนมาก

1.4 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอก

ในช่วงค.ศ.1997 เป็นช่วงเวลาที่สัญญาขอเช่าเกาะฮ่องกงระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศจีนสิ้นสุดลง หลังจากที่ยกอนุญาโตให้เช่าเป็นเวลา 99 ปี ทำให้ฮ่องกงกลับมาเป็นของประเทศจีนอีกครั้ง ดังนั้นเพื่อเตรียมรับการกลับมารวมกับจีนแผ่นดินใหญ่อีกครั้ง รัฐบาลจีนจึงได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกขึ้นที่เมืองเซินเจิ้น มณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) ในปี ค.ศ.1980 เพื่อให้เมืองเซินเจิ้นที่มีชายแดนใกล้กับเกาะฮ่องกงเป็นเหมือนพื้นที่ทดลองเศรษฐกิจแบบตลาดหรือแบบเสรี ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังคาดหวังให้เมืองเซินเจิ้นเป็นแม่แบบในการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจีน และดูดซับความเจริญและวิถีทางแห่งทุนนิยมมาจากเกาะฮ่องกงด้วย

อย่างไรก็ตามเมื่อถึงปีค.ศ.1997 ที่อังกฤษต้องส่งมอบคืนเกาะฮ่องกงให้กลับจีน นางมาร์การเร็ต แทตเชอร์ (นายกรัฐมนตรีอังกฤษในขณะนั้น) ได้เจรจากับตั้งเลียวผิง(ผู้นำฝ่ายจีนในขณะนั้น) เพื่อขอเช่าเกาะฮ่องกงต่อ แต่ได้รับการปฏิเสธจากจีน ต่อมารัฐบาลจีนจึงใช้นโยบาย “หนึ่งประเทศ สองระบบ” ปกครองประเทศ โดยจัดตั้งให้ฮ่องกงและมาเก๊า (กลับคืนสู่จีนปีค.ศ. 1999 ภายหลังกฎสัญญาขอเช่าจากโปรตุเกสเป็นเวลา 99 ปี) เป็นเขตบริหารพิเศษที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง อีกทั้งยังอนุญาตให้ฮ่องกงและมาเก๊าปกครองตนเองอย่างอิสระด้วยระบอบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับสมัยที่อังกฤษและโปรตุเกสปกครอง ซึ่งแตกต่างกับจีนแผ่นดินใหญ่ที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม และนอกจากนี้อนุญาตให้ฮ่องกงและมาเก๊าสามารถดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างเสรีด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2558)

เงินทุนส่วนใหญ่ในช่วงแรกของการลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้นมาจากภายในประเทศ โดยนำมาใช้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านการ

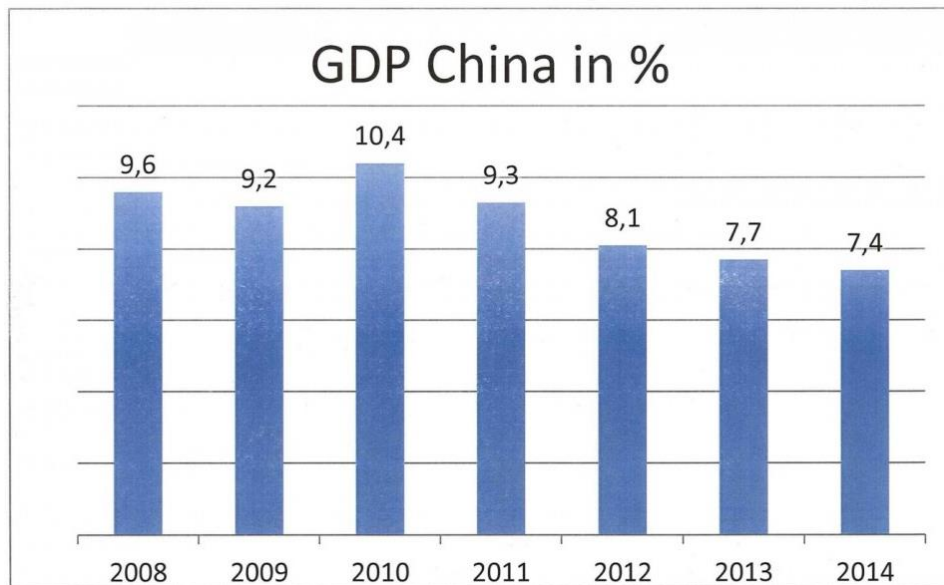
ลงทุน ยกกระตือรือร้นพัฒนาจนถึงจุดหนึ่งซึ่งกลายเป็นสิ่งจูงใจสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น หากแต่ภายหลังจากเงินทุนที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตพิเศษนี้ใช้เงินทุนต่างชาติเป็นสำคัญ เมื่อนักลงทุนชาวฮ่องกงเข้ามาลงทุนและย้ายฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมจากฮ่องกงเข้ามาในเซินเจิ้นมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ของเด็กเล่น สิ่งทอ ยางรถ และเคมีภัณฑ์ ทำให้เงินทุนและกำไรส่วนใหญ่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นล้วนมาจากการลงทุนของนักลงทุนชาวฮ่องกง โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่าการลงทุนรวม และเป็นเจ้าของโรงงานผลิตสินค้าเพื่อส่งออกถึงร้อยละ 95 ดังนั้นนักลงทุนชาวฮ่องกงจึงถือเป็นกลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเซินเจิ้นมากที่สุด (อักษรศรี (อดิสุธาโกชน) พาณิชยศาสตร์, 2554, หน้า 131-132)

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลจีนมีความสำคัญอย่างมากในการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้การเลือกพื้นที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษยังต้องพิจารณาครอบคลุมด้านอื่นด้วย อาทิ ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้ง ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอก เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ โดยในปัจจุบันนั้นนอกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นจะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีนแล้ว เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นยังเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดของจีน และยังเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เติบโตเร็วที่สุดด้วย เนื่องจากปัจจุบันนี้เมืองเซินเจิ้นเป็นเมืองที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี นอกจากนี้เมืองเซินเจิ้นยังกลายเป็นหนึ่งในเมืองใหญ่ 30 อันดับแรกของโลก เป็นฐานการผลิตและส่งออกที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ท่าเรือเซินเจิ้นขนส่งตู้คอนเทนเนอร์มากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก เนื่องจากเซินเจิ้นมีท่าเรือที่สำคัญคือท่าเรือสินค้าระหว่างประเทศเหยียนเถียน (Yantian International Container Terminals: YICT) เรือตู้สินค้าที่เข้ามายังจีนกว่าครึ่งหนึ่งจะมาเทียบท่าที่ท่าเรือแห่งนี้ อีกทั้งบริษัทใหญ่ของจีนหลายแห่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เซินเจิ้น เช่น บริษัทด้านการสื่อสารยักษ์ใหญ่ 2 ใน 5 แห่งของจีน ได้แก่ หัวเว่ย (Huawei) และจงซิง (Zhongxing) และบริษัทชั้นนำ 500 อันดับแรกของโลกเกือบ 100 แห่งเข้ามาลงทุนที่เซินเจิ้น และเซินเจิ้นยังเป็นตลาดหลักทรัพย์อันดับสองของจีนด้วย (อักษรศรี (อดิสุธาโกชน) พาณิชยศาสตร์, 2554, หน้า 131-132)

2. ศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเงินที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน

2.1 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีน โดยวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

(GDP)

ภาพที่ 4.3 แสดงอัตราการเติบโต GDP ของประเทศจีน

ตั้งแต่ปีค.ศ.2008 ถึงไตรมาสที่ 3 ในปีค.ศ.2014

(ที่มา: <http://www.petrexgmbh.com/gdp-china-2014/>)

Top 30 Chinese cities by GDP												
		Unit=100 Million										
City	Province	RK 1-3Q 2014		RK 1-3Q 2013		RK	N Rate	RK	Net Growth			
Shanghai	—	1	¥ 16,607.08	\$ 2,702.54	1	¥ 15,474.13	\$ 2,489.84	21	7.32%	1	¥ 1,132.95	\$ 212.69
Beijing	—	2	¥ 14,774.06	\$ 2,404.24	2	¥ 13,766.20	\$ 2,215.03	22	7.32%	2	¥ 1,007.86	\$ 189.21
Guangzhou	Guangdong	3	¥ 11,976.61	\$ 1,949.00	3	¥ 11,127.89	\$ 1,790.52	19	7.63%	5	¥ 848.72	\$ 158.48
Tianjin	—	4	¥ 11,101.31	\$ 1,806.56	4	¥ 10,223.04	\$ 1,644.92	13	8.59%	3	¥ 878.27	\$ 161.64
Shenzhen	Guangdong	5	¥ 10,895.22	\$ 1,773.02	5	¥ 10,083.34	\$ 1,622.45	18	8.05%	6	¥ 811.88	\$ 150.58
Suzhou	Jiangsu	6	¥ 10,037.47	\$ 1,633.44	6	¥ 9,420.13	\$ 1,515.73	25	6.55%	8	¥ 617.34	\$ 117.70
Chongqing	—	7	¥ 9,500.83	\$ 1,546.11	7	¥ 8,637.10	\$ 1,389.74	6	10.00%	4	¥ 863.73	\$ 156.37
Chengdu	Sichuan	8	¥ 7,320.59	\$ 1,191.31	8	¥ 6,681.05	\$ 1,075.01	8	9.57%	7	¥ 639.54	\$ 116.30
Wuhan(est)	Hubei	9	¥ 7,000.00	\$ 1,139.14	9	¥ 6,407.86	\$ 1,031.05	9	9.24%	9	¥ 592.14	\$ 108.09
Hangzhou	Zhejiang	10	¥ 6,426.33	\$ 1,045.78	10	¥ 5,913.25	\$ 951.46	12	8.68%	11	¥ 513.08	\$ 94.32
Nanjing	Jiangsu	11	¥ 6,220.21	\$ 1,012.24	12	¥ 5,730.18	\$ 922.01	14	8.55%	12	¥ 490.03	\$ 90.23
Qingdao	Shandong	12	¥ 6,135.71	\$ 998.49	13	¥ 5,656.68	\$ 910.18	15	8.47%	13	¥ 479.03	\$ 88.31
Wuxi	Jiangsu	13	¥ 6,122.04	\$ 996.26	11	¥ 5,792.63	\$ 932.06	26	5.69%	22	¥ 329.41	\$ 64.21
Dalian	Liaoning	14	¥ 5,750.70	\$ 935.83	14	¥ 5,510.48	\$ 886.66	29	4.36%	27	¥ 240.22	\$ 49.18
Changsha	Hunan	15	¥ 5,677.01	\$ 923.84	16	¥ 5,142.90	\$ 827.51	3	10.39%	10	¥ 534.11	\$ 96.33
Shenyang	Liaoning	16	¥ 5,520.00	\$ 898.29	15	¥ 5,223.11	\$ 840.42	27	5.68%	25	¥ 296.89	\$ 57.87
Ningbo	Zhejiang	17	¥ 5,405.19	\$ 879.61	17	¥ 5,024.21	\$ 808.41	20	7.58%	17	¥ 380.98	\$ 71.19
Foshan	Guangdong	18	¥ 5,218.41	\$ 849.21	18	¥ 4,818.15	\$ 775.26	17	8.31%	14	¥ 400.26	\$ 73.95
Zhengzhou	Henan	19	¥ 4,857.70	\$ 790.51	20	¥ 4,457.91	\$ 717.29	10	8.97%	15	¥ 399.79	\$ 73.22
Tangshan	Hebei	20	¥ 4,566.50	\$ 743.12	19	¥ 4,521.00	\$ 727.45	30	1.01%	30	¥ 45.50	\$ 15.68
Yantai	Shandong	21	¥ 4,528.08	\$ 736.87	21	¥ 4,176.48	\$ 672.01	16	8.42%	18	¥ 351.60	\$ 64.86
Nantong	Jiangsu	22	¥ 4,190.12	\$ 681.87	23	¥ 3,800.26	\$ 611.48	4	10.26%	16	¥ 389.86	\$ 70.40
Dongguan	Guangdong	23	¥ 4,153.41	\$ 675.90	22	¥ 3,889.53	\$ 625.84	24	6.78%	26	¥ 263.88	\$ 50.06
Ji'nan	Shandong	24	¥ 4,061.71	\$ 660.98	24	¥ 3,735.88	\$ 601.12	11	8.72%	23	¥ 325.83	\$ 59.86
Quanzhou	Fujian	25	¥ 3,732.20	\$ 607.36	25	¥ 3,396.43	\$ 546.50	7	9.89%	21	¥ 335.77	\$ 60.86
Xuzhou	Jiangsu	26	¥ 3,528.74	\$ 574.25	28	¥ 3,190.94	\$ 513.43	2	10.59%	20	¥ 337.80	\$ 60.81
Changzhou	Jiangsu	27	¥ 3,516.39	\$ 572.24	29	¥ 3,170.08	\$ 510.08	1	10.92%	19	¥ 346.31	\$ 62.16
Weifang	Shandong	28	¥ 3,500.07	\$ 569.58	27	¥ 3,261.35	\$ 524.76	23	7.32%	28	¥ 238.72	\$ 44.82
Changchun	Jilin	29	¥ 3,480.90	\$ 566.46	26	¥ 3,294.60	\$ 530.11	28	5.65%	29	¥ 186.30	\$ 36.35
Xi'an	Shaanxi	30	¥ 3,458.20	\$ 562.77	30	¥ 3,139.46	\$ 505.15	5	10.15%	24	¥ 318.74	\$ 57.62
China			¥ 419,908	\$ 68,333		¥ 387,100	\$ 62,286		8.48%		¥ 32,808	\$ 6,047

ภาพที่ 4.4 แสดงมูลค่าและสัดส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของ

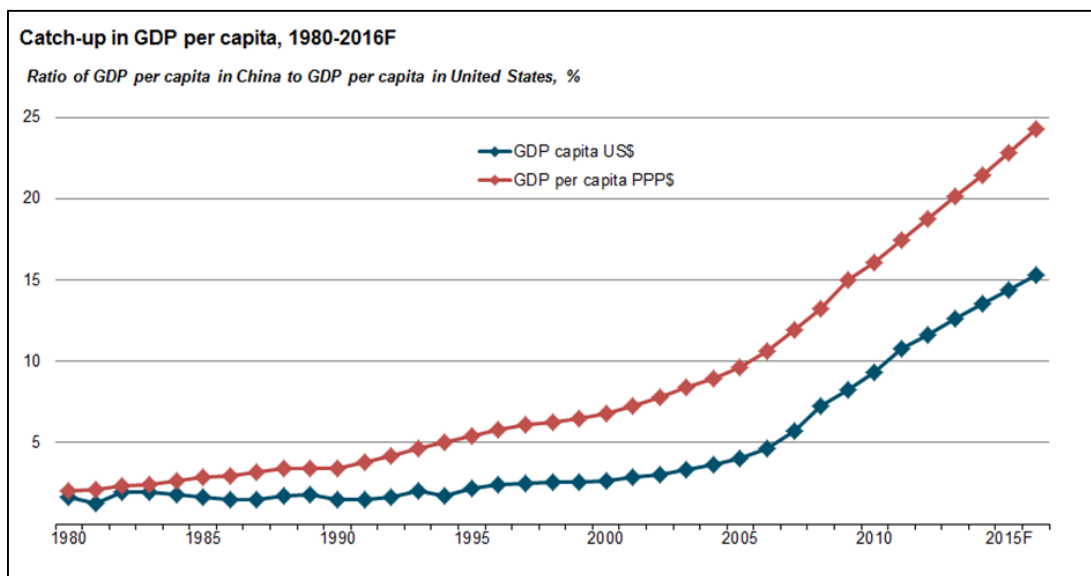
ประเทศจีนมณฑลและเมืองต่างๆในปีค.ศ. 2013 และปีค.ศ.2014

(ที่มา: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=1773364>)

ในปีค.ศ.2014 อัตราการเติบโต GDP ของประเทศจีนมีสัดส่วนคิดเป็น 7.4% เมื่อถึงไตรมาสที่ 3 โดยลดลงจากปีค.ศ.2013 ที่มีสัดส่วน 7.7% ลงมา 0.3% (จากภาพที่ 4.3) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากที่รัฐบาลจีนพยายามลดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วเกินไปตั้งแต่ปีค.ศ.2011 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ค.ศ.2011-2015) โดยเน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ซึ่งตรงข้ามกับที่หลายประเทศทั่วโลกพยายามเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐบาลจีนมีความประสงค์ให้ประเทศจีนเรียนรู้ระบบทุนนิยมแบบค่อยเป็นค่อยไป ผ่านพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

อย่างเสรีได้ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น หรือเขตบริหารพิเศษ เช่น ฮองกงและมาเก๊า รวมถึงมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่นคง ซึ่งในปีค.ศ.2014 นั้นเมืองเซินเจิ้นมีมูลค่า GDP เติบโตขึ้นจากปีค.ศ.2013 โดยเพิ่มจาก 1,622.45 ไร่ย่อดอลลาร์สหรัฐเป็น 1,773.02 ไร่ย่อดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ.2014 หรือเพิ่มขึ้นมา 150.58 ไร่ย่อดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับการจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 5 ของประเทศจีนเช่นเดียวกับปีค.ศ.2013 โดยเป็นรองจากอันดับ 1 เซี่ยงไฮ้ อันดับ 2 ปักกิ่ง อันดับ 3 มณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) และอันดับ 4 เทียนจิน (เทียนสิน) แต่ทว่าในด้านอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจากปีค.ศ.2013 ของเมืองเซินเจิ้นนั้นมีสัดส่วนเพียง 8.05% ซึ่งอยู่ในอันดับ 18 ของประเทศจีน โดยในปีค.ศ.2014 นั้นเมืองฉางโจว มณฑลเจียงซูอยู่ในอันดับ 1 และประเทศจีนมีอัตราการเติบโตของ GDP 8.48% ในไตรมาสสุดท้าย (จากภาพที่ 4.4)

2.2 ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร (GDP per capita)

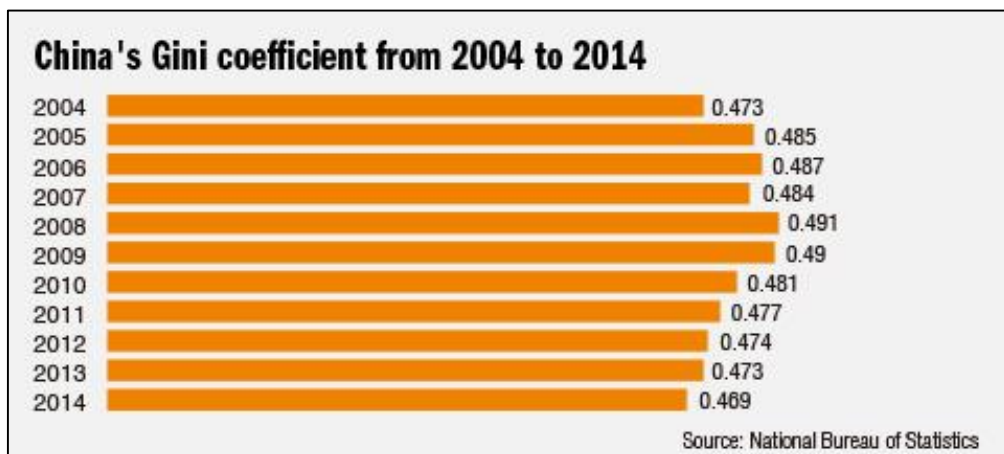
ภาพที่ 4.5 แสดงอัตราการเติบโตของค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร ตั้งแต่ปีค.ศ.1980-2015

(ที่มา: <http://www.lowyinterpreter.org/post/2012/01/27/China-v-US-An-economic-rematch.aspx>)

ตั้งแต่ปีค.ศ.1980 ที่มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในประเทศจีน พบว่า ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากรจีนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร (GDP per capita) นั้นเป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเฉลี่ยของประชาชนในประเทศ ดังนั้น สัดส่วนของ GDP per capita ได้แสดงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนจีนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นมา โดยตลอดจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าในปีค.ศ.2015 GDP per capita ของประเทศจีนจะเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 16

ส่วน GDP per capita PPP นั้นหมายถึง ดัชนีความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อหรือ GDP ที่คิดตามหลักความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ (purchasing power parity หรือ PPP) ซึ่ง PPP เป็นค่าประมาณสำหรับอัตราแลกเปลี่ยนที่จำเป็นสำหรับอำนาจซื้อของสกุลเงินที่แตกต่างกันนั้น พบว่า ตั้งแต่ปีค.ศ.1980 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และมีการคาดการณ์ว่าในปีค.ศ. 2015 จะเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 24

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ

ภาพที่ 4.6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์จีนิของประเทศจีน ตั้งแต่ปีค.ศ.2004-2014

(ที่มา: <http://english.caixin.com/2015-01-20/100776460.html>)

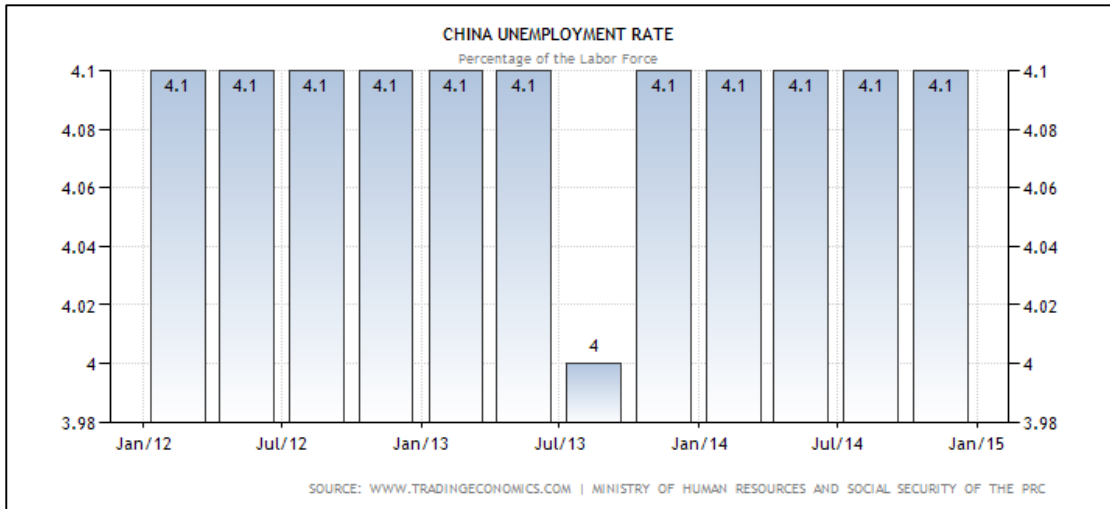
ตั้งแต่ปีค.ศ.2004-2014 จะเห็นได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีของประเทศจีนลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีนั้นเป็นตัวเลขที่แสดงถึงความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ โดยมีค่าตั้งแต่ 0-1 ทั้งนี้หากค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีของประเทศใดใกล้ 0 มากที่สุดจะแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีความเหลื่อมล้ำทางด้านการกระจายรายได้ต่ำ ซึ่งจากภาพที่ 4.6 นั้นค่าสัมประสิทธิ์จีดีพีของประเทศจีนลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือ 0.469 ในปีค.ศ.2014 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลจีนผลักดันให้ปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเป็นวาระแห่งชาติ รวมถึงพยายามแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างพื้นที่พิเศษกับพื้นที่ชั้นในที่ไม่อนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรีด้วย

2.4 อัตราการว่างงาน

ภาพที่ 4.7 แสดงสัดส่วนอัตราการว่างงานของประเทศจีน ตั้งแต่ปีค.ศ.2008-2014

(ที่มา: <http://zijie.me/durability-of-made-in-china/>)

ภาพที่ 4.8 แสดงสัดส่วนอัตราการว่างงานของประเทศจีน

ตั้งแต่ปีค.ศ.2012 ถึงเดือนมกราคม ค.ศ.2015

(ที่มา: <http://www.tradingeconomics.com/china/unemployment-rate>)

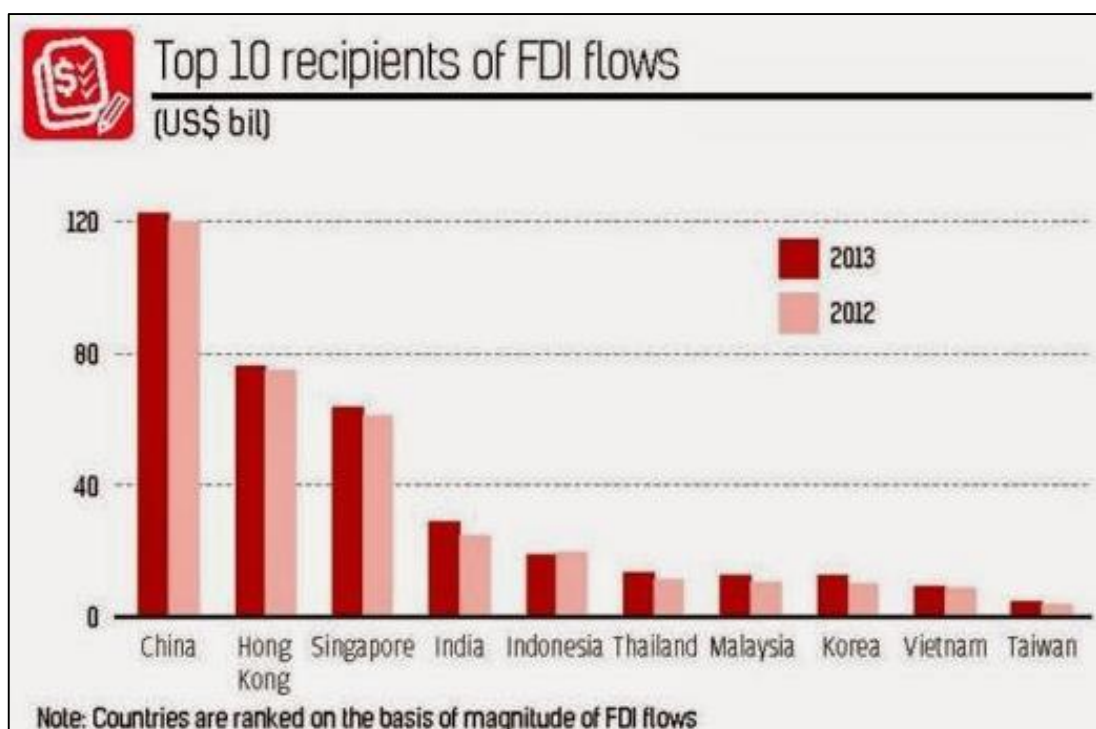
China Labour	Last	Previous	Highest	Lowest	Unit	
Unemployment Rate	4.10	4.10	4.30	3.90	percent	[+]
Employed Persons	77253.00	76977.00	77253.00	20729.00	Tens of Thousands	[+]
Unemployed Persons	952.00	947.00	952.00	810.00	Thousand	[+]
Job Vacancies	4940000.00	5540000.00	6682486.00	856007.00		[+]
Wages	52388.00	47593.00	52388.00	445.00	CNY/Year	[+]
Wages in Manufacturing	46431.00	41650.00	46431.00	597.00	CNY	[+]
Labour Costs	105.90	105.70	110.40	105.70	Index Points	[+]
Population	1360.72	1354.04	1360.72	551.96	Million	[+]
Retirement Age Women	50.00	50.00	50.00	50.00		[+]
Retirement Age Men	60.00	60.00	60.00	60.00		[+]
Minimum Wages	1850.00	1620.00	1850.00	690.00	CNY/Month	[+]

ภาพที่ 4.9 แสดงสัดส่วนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับแรงงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

(ที่มา: <http://www.tradingeconomics.com/china/unemployment-rate>)

จากภาพที่ 4.7 และ 4.8 ตั้งแต่ปีค.ศ.2008 อัตราการว่างงานของประเทศจีนอยู่ที่ร้อยละ 4 ก่อนจะเพิ่มขึ้นสูงสุดที่ร้อยละ 4.3 ในปีค.ศ.2011 และลดลงอย่างต่อเนื่องจนคงที่อยู่ที่ร้อยละ 4.1 ตั้งแต่ปีค.ศ.2012 จนถึงเดือนมกราคม ค.ศ.2015 ทั้งนี้จากภาพที่ 4.9 ได้แสดงให้เห็นว่า อัตราการว่างงานของประเทศจีนนั้นเคยลดต่ำที่สุดถึงร้อยละ 3.9 และสูงสุดที่ร้อยละ 4.3 ส่วนในปัจจุบันนั้นยังคงรักษาระดับอยู่ที่ร้อยละ 4.1 เช่นเดิม ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลจีนยังไม่บรรลุผลสำเร็จในด้านการลดอัตราการว่างงานของประชากรจีนให้เหลือต่ำกว่าร้อยละ 3 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (ค.ศ.2011-2015)

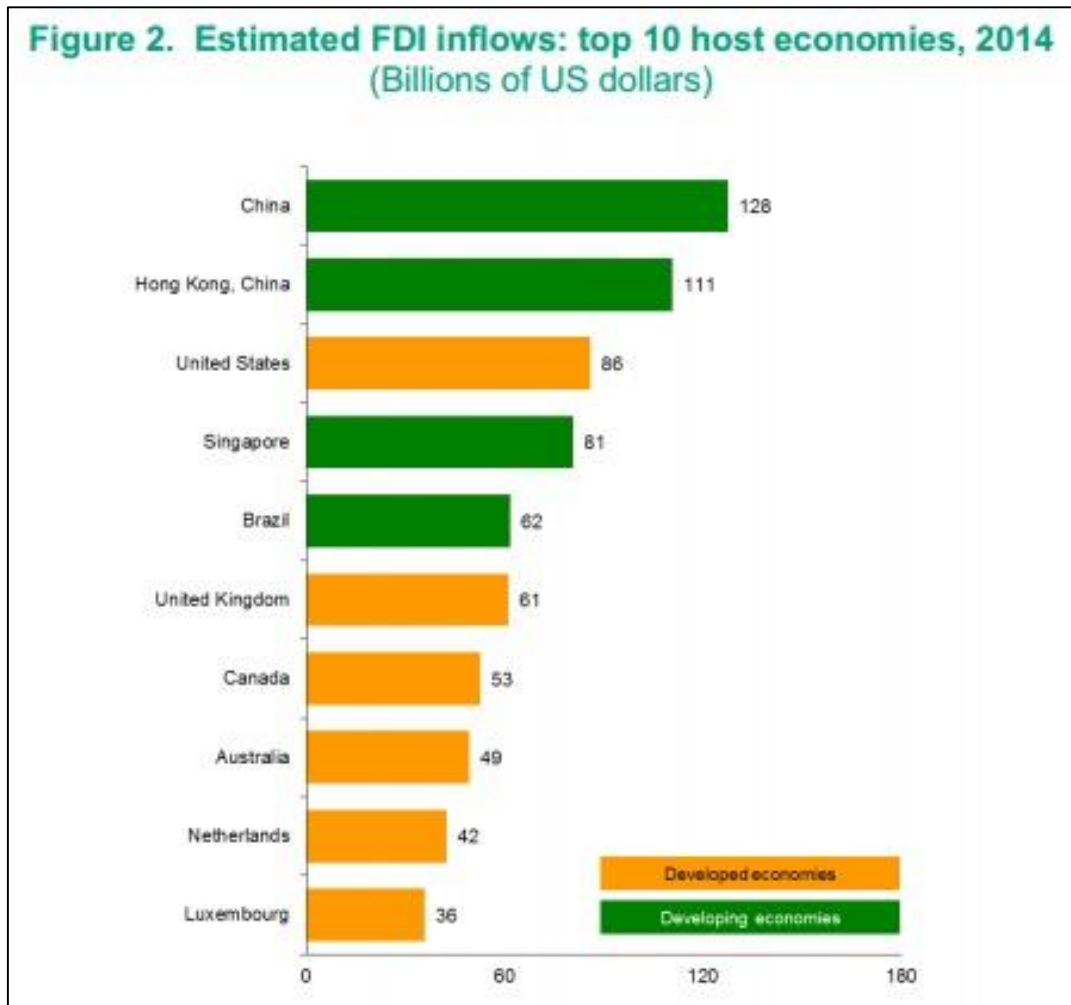
2.5 การลงทุนจากต่างประเทศ

ภาพที่ 4.10 ประเทศจีนเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุด

ในปีค.ศ.2012 และค.ศ.2013

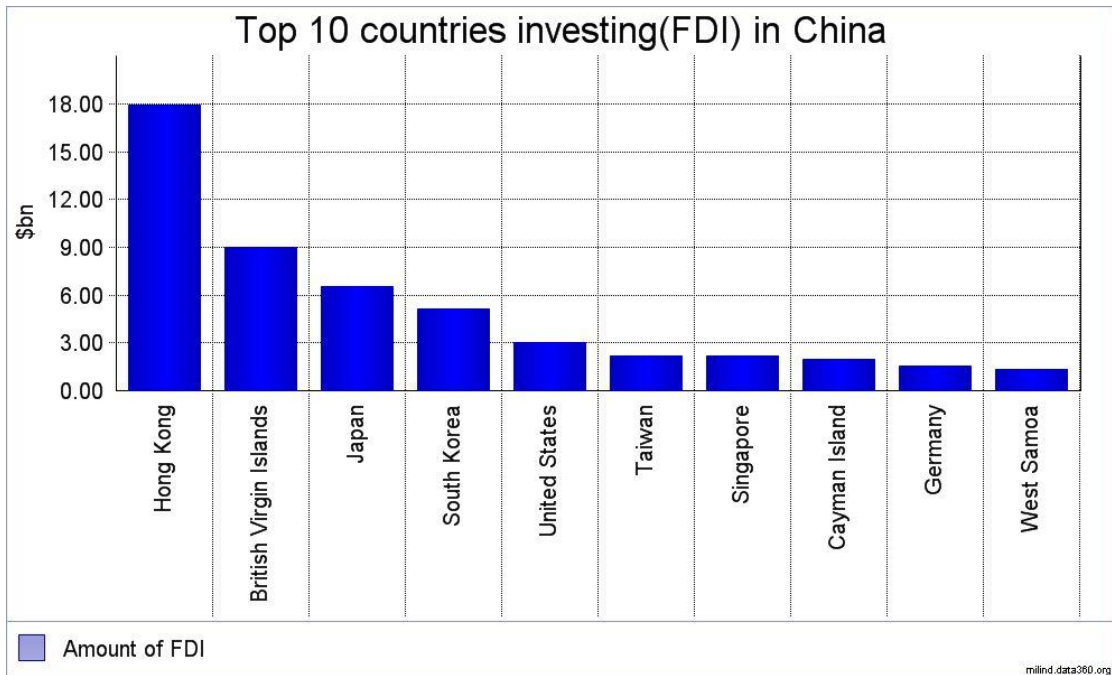
(ที่มา: <http://rightwayssuccess.blogspot.com/2014/06/china-largest-in-asia-and-worlds-top.html>)

ภาพที่ 4.11 ประเทศจีนเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุด ในปีค.ศ.2014

(ที่มา: [http://www.ibtimes.co.uk/china-overtakes-us-leading-recipient-foreign-direct-investment-](http://www.ibtimes.co.uk/china-overtakes-us-leading-recipient-foreign-direct-investment-1485826)

1485826)

ภาพที่ 4.12 แสดงให้เห็น 10 อันดับประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศจีนมากที่สุด

(ที่มา: <https://socialdashboard.com/soapbox/china-fdi-inflows-rise-1-9-pct>)

ตั้งแต่รัฐบาลจีนเปิดพื้นที่พิเศษที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาทำลงทุนได้ในประเทศจีน จึงมีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศจีนจำนวนมาก ทั้งนี้มีปัจจัยมาจากหลายสาเหตุ อาทิ ทรัพยากรธรรมชาติ ตลาดแรงงาน สิทธิพิเศษทางภาษี เป็นต้น โดยจากภาพที่ 4.10 และ 4.11 นั้นได้แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปีค.ศ.2012-2014 ประเทศจีนเป็นประเทศที่ได้รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดมาโดยตลอด ซึ่งกลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศจีนมากที่สุดคือนักลงทุนชาวฮ่องกง (จากภาพที่ 4.12)

2.6 การขยายพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี

ภาพที่ 4.13 แสดงเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเมืองท่าเปิด และเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจีน

(ที่มา: <http://academic.reed.edu/anthro/365/schedule.html>)

ในปีค.ศ.1980 รัฐบาลจีนได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 4 แห่ง ได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ ซานโถว (ซัวเถา) และเซี่ยเหมิน ซึ่งเมืองเซินเจิ้น จูไห่ และซานโถวนั้นอยู่ในมณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) ส่วนเมืองเซี่ยเหมินนั้นอยู่ในมณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) โดยเมืองเซินเจิ้นนั้นเป็นเมืองแรกที่ได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภายหลังรัฐบาลจีนจึงประกาศอีก 3 เมืองเพิ่มเติมตามที่ได้วางแผนไว้ตั้งแต่แรกอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตามในปีค.ศ.1988 รัฐบาลจีนยังได้ประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มอีกเมืองคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษไห่หนาน (ไหหลำ) มณฑล

ไห่หนาน (ไห่หล่า) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบันของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นเป็นช่องทางหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย อาทิ

- สามารถอาศัยทุนต่างชาติในการนำเข้าเทคโนโลยี ยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์

- สามารถอาศัยช่องทางการจัดจำหน่ายของธุรกิจต่างชาติ สนองตอบความต้องการและธรรมเนียมของตลาดระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการขยายการส่งออกและเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

- มีประโยชน์ต่อการนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้เรียนรู้และเข้าใจข้อมูลของเศรษฐกิจโลก

- มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้บทเรียนการบริหารจัดการแผนใหม่และการฝึกอบรมบุคลากรด้านการบริหาร

- สามารถขยายเส้นทางการออกสู่โลกภายนอกของจีนและเป็นหน้าต่างที่ประชาคมโลกจะเข้าใจต่อนโยบายการปฏิรูปและการเปิดประเทศของจีน

อย่างไรก็ตามความเป็นจริงปัจจุบันทุกมณฑลทุกเมืองยังมีเขตในลักษณะเศรษฐกิจเปิดของตนเองที่ดำเนินนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย เพียงแต่ไม่ได้เป็นรูปแบบในนามของระดับประเทศเท่านั้น (ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน, 2558) เช่น เขตเศรษฐกิจต่งเป๋ย เขตเศรษฐกิจไห่หนาน เขตเศรษฐกิจแยงซีเกียง เขตเศรษฐกิจปากแม่น้ำจูเจียง เขตเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำจูเจียง และเขตเศรษฐกิจภาคตะวันตก เป็นต้น (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2558)

ทั้งนี้เมืองชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของจีนมักมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าเมืองทางด้านตะวันตก ซึ่งล้วนมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น ภูมิประเทศเอื้อประโยชน์ให้ผู้คนอาศัยได้จำนวนมากและนำมาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมได้มากกว่า มีความหนาแน่นของประชากรมากกว่า รวมถึงนโยบายจากภาครัฐที่มุ่งลงมาทางด้านนี้มากกว่า ดังนั้นเมืองด้านตะวันออกจึงได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ มีเมืองเซี่ยงไฮ้เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจอันดับ 1 ของจีน ส่วนมณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) มีการร่วมมือทางด้าน

เศรษฐกิจกับฮ่องกงและมาเก๋ามากมาย และทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นกลายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จที่สุด และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญรองจากเซี่ยงไฮ้ โดยต่อมาภายหลังรัฐบาลจีนจึงขยายการพัฒนาเข้าไปยังพื้นที่ชั้นใน เช่น ภูมิภาคตะวันตกของจีน เป็นต้น

ดังนั้นหากพิจารณาตามทฤษฎีขั้วการพัฒนาหรือขั้วความเจริญ (Growth Pole) นั้น เมื่อเขตเมืองศูนย์กลางของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น เซี่ยงไฮ้และเซินเจิ้น สามารถเจริญเติบโตได้ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงระดับที่ความเจริญเติบโตนั้นได้กระจายออกไปยังภูมิภาคที่เป็นขั้ว เช่น ความเจริญจากเมืองเซินเจิ้นได้กระจายไปทั่วมณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) และมีส่วนช่วยให้มณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) ได้รับการพัฒนาอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ในที่สุดความเจริญนั้นได้กระจายออกไปยังภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งก็คือพื้นที่ชั้นในของประเทศจีน เช่น ภูมิภาคตะวันตก โดยอาจกล่าวได้ว่า เมืองหลัก (Growth Center) หรือเมืองศูนย์กลางความเจริญต่างๆ เช่น เซี่ยงไฮ้และเซินเจิ้น นั้นเป็นขั้วความเจริญที่มีอิทธิพลต่อเมืองรองลงมา เป็นแหล่งการจ้างงาน และยังเป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาภูมิภาคต่อไปด้วยเช่นกัน เช่นเดียวกับที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น จูไห่ และซานโถว (ซัวเถา) มีอิทธิพลต่อมณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) เป็นอย่างมาก

3. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

3.1 ปัจจัยที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจีนประสบความสำเร็จ

ในที่นี้จะกล่าวถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษเช่นเงินเท่านั้น ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

ประการแรก คือ ถึงแม้ประเทศจีนจะปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม แต่ทว่าเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีการผ่อนปรนนโยบายในบางพื้นที่ให้มีการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจอย่างเสรีเช่นเดียวกับระบบทุนนิยม โดยกิจกรรมเศรษฐกิจในเขตพิเศษนี้เป็นไปตามกลไกตลาดเป็นสำคัญ รวมถึงเปิดโอกาสและดึงดูดให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนภายในประเทศจีน โดยให้สิทธิพิเศษทางการค้าและการอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจผู้เข้ามาลงทุนก่อน ทำให้เกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยเริ่มจากเมืองท่าชายฝั่งทะเลและขยายเข้ามาในพื้นที่ชั้นในภายหลัง

ประการที่สอง คือ จำนวนประชากรของจีน ในปัจจุบันประเทศจีนมีประชากรมากถึง 1,300 ล้านคน โดยคิดเป็นประมาณ 1 ใน 7 ของประชากรทั้งโลก (ปัจจุบันประชากรทั้งโลกประมาณ 7 พันล้านคน) ดังนั้นนอกจากประเทศจีนจะเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อมหาศาลแล้ว ขณะเดียวกันประเทศจีนยังมีจำนวนแรงงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการตลาดได้มากพอด้วย ดังจะเห็นได้เห็นได้ว่าในปัจจุบันนั้นบรรดาประเทศต่างๆ ล้วนเข้าไปตั้งฐานการผลิตในประเทศจีน จนประเทศจีนได้รับการขนานนามว่า “โรงงานของโลก (World Factory)” เนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ล้วนผลิตจากประเทศจีนทั้งสิ้น

ประการที่สาม คือ รัฐบาลจีนมียุทธศาสตร์ผลักดันนโยบายการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ ของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เช่น สนับสนุนให้รัฐบาลท้องถิ่นบริเวณภาคตะวันออกเป็นต้นแบบในการพัฒนาเมืองและเศรษฐกิจแก่เมืองชั้นในอื่นๆ ดังนั้นเมืองเซินเจิ้นจึงได้รับการยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมไฮเทค เนื่องจากเซินเจิ้นเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

ประการที่สี่ คือ นอกจากรัฐบาลจีนจะมีการประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 รัฐบาลท้องถิ่นยังได้ประกาศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับมณฑล เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้วย ทั้งนี้เป้าหมายหลักของรัฐบาลท้องถิ่นคือ

- เป้าหมายอัตราการเติบโตของ GDP
- การพัฒนาความเป็นเมือง
- การลดอัตราการว่างงาน
- การเพิ่มอัตราการเติบโตของรายได้ของประชาชนทั้งในเขตเมืองและในเขตชนบท
- การส่งเสริมความร่วมมือกับฮ่องกงและมาเก๊าภายใต้ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างจีน-ฮ่องกง (Mainland and Hong Kong Closer Economic Partnership Arrangement: CEPA) (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2558)

ประการที่ห้า คือในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 รัฐบาลจีนได้กำหนดบทบาทและพัฒนาอุตสาหกรรมตามศักยภาพและความโดดเด่นของเมืองนั้นๆ ให้มีการพัฒนายิ่งขึ้น อาทิ

- เมืองเซินเจิ้นเป็นเมืองที่โดดเด่นด้านอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ อสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจการเงิน โดยเมืองเซินเจิ้นยังเป็นที่ตั้งของบริษัทที่ผลิตคอมพิวเตอร์ชั้นนำของจีน เช่น บริษัทผลิตคอมพิวเตอร์ยี่ห้อ Lenovo (IBM) เป็นต้น (ประชาไท, 2558)

ประการที่หก คือ รัฐบาลท้องถิ่นมีสิทธิในการออกนโยบายพิเศษเฉพาะสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเซินเจิ้นที่เป็นอิสระจากรัฐบาลกลางจีน จึงส่งผลให้เซินเจิ้นเป็นเมืองแรกๆ ในจีนที่นำร่องการปฏิรูปในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้จูงใจนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนด้วยสิทธิพิเศษทางภาษี โดยเฉพาะผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม hi-technology และผู้ประกอบการในกลุ่ม SMEs ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้อต่อการค้าการลงทุน ดังเช่นในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1980-2007 เซินเจิ้นสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 10% ต่อเนื่องทุกปี

ประการที่เจ็ด คือ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลท้องถิ่นเช่นเงิน โดยเน้นที่ความโปร่งใสและยืดหยุ่นในการบริหารงานและตัดสินใจ ทำให้สามารถพัฒนาและปฏิรูปการดำเนินงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ในเงินยังมีกระบวนการทำงานในลักษณะ "One stop service" ขณะที่กระบวนการและขั้นตอนการขออนุมัติต่างๆ ก็ความเป็นมิตรต่อภาคธุรกิจ (Business-friendly) ค่อนข้างมาก

ประการที่แปด คือ รัฐบาลเงินมีนโยบายสนับสนุนด้านอื่นๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเมือง เช่น

- การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันของภาคธุรกิจเพื่อให้เกิดการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย

- อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นในกิจการบางประเภทได้ 100%

- อนุญาตให้มีการเช่าที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานได้นานถึง 99 ปี

- อนุญาตให้บริษัทต่างชาติส่งผลกำไรกลับประเทศได้

- กฎหมายด้านแรงงานมีความยืดหยุ่นสูง

- นโยบายด้านการคลังที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เป็นอย่างดี (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2558)

ประการที่เก้า คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ทั้งในด้านการพัฒนาสนามบิน ท่าเรือ ถนน ระบบโทรคมนาคม และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งไฟฟ้าและประปา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเมืองเงินมากขึ้น โดยปัจจุบันท่าเรือของเมืองเงินจัดว่าเป็นเมืองท่าที่สำคัญเป็นอันดับ 4 ของโลก ขณะที่สนามบินก็จัดอยู่ในอันดับ 4 ของสนามบินภายในประเทศของจีนที่มีผู้โดยสารเข้าออกมากถึงกว่าปีละ 20 ล้านคน นอกจากนี้เงินยังสามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางการเงินที่ช่วยลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน และสร้างความมั่นใจสำหรับสถาบันการเงินจากต่างชาติอีกด้วย

ประการที่สิบ คือ การพัฒนาการเชื่อมโยงระบบคมนาคม โดยเฉพาะถนนและทางรถไฟระหว่างฮ่งกงกับกวางโจว ซึ่งเป็นเมืองหลักของมณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) โดยปัจจัยคุณภาพที่ดี

ของธุรกิจบริการและระบบโครงสร้างพื้นฐานเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภูมิภาคชายแดน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีในท้องถิ่นที่มีการลงทุนของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคฮ่องกงกับเซินเจิ้น (กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2557)

ประการที่สิบเอ็ด คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมประสานกับการพัฒนาการค้าสัมพันธ์ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในยุคที่ 3 เช่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การบริการด้านการเงิน และการบริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

ประการที่สิบสอง คือ การมีชายแดนใกล้กับฮ่องกง เนื่องจากฮ่องกงนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษมาเป็นเวลา 99 ปีตามสัญญาที่อังกฤษขอเช่าจากรัฐบาลจีน ดังนั้นฮ่องกงจึงดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยมมาเป็นเวลาช้านาน จึงเป็นต้นแบบที่ดีให้เขตเศรษฐกิจเซินเจิ้นได้เรียนรู้ระบบทุนนิยมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรี

ประการที่สิบสาม คือความร่วมมือระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นและฮ่องกง เมื่อเกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นขึ้น นโยบายในด้านสิทธิพิเศษทางภาษีจากรัฐบาลจีนและปัจจัยด้านอื่นๆ อาทิ ที่ตั้งและแรงงาน ได้ดึงดูดนักลงทุนจำนวนมากให้เข้ามาลงทุนในเซินเจิ้น รวมถึงนักลงทุนชาวฮ่องกงด้วย ดังนั้นเมื่อนักลงทุนชาวฮ่องกงย้ายฐานการผลิตเข้ามาในเซินเจิ้นมากขึ้น จนกลายเป็นกลุ่มนักลงทุนที่ใหญ่ที่สุดในเซินเจิ้นก็ได้ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเซินเจิ้นและฮ่องกง ในด้านที่เซินเจิ้นเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งแรงงานและที่ดินราคาต่ำให้แก่ฮ่องกง เนื่องจากอุตสาหกรรมดั้งเดิมของฮ่องกง ได้แก่ สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า รองเท้า และการผลิตรองเท้าที่ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ ส่วนฮ่องกงก็เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญให้แก่เซินเจิ้น นอกจากนี้เซินเจิ้นยังมีแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจร่วมกับฮ่องกงทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน การค้าขาย การลงทุน การดำเนินธุรกิจ การวิจัย การแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยี การคมนาคม และการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มแผนพัฒนาร่วมกันนี้มาตั้งแต่ปีค.ศ.2007 และหากทุกอย่างประสบความสำเร็จตามที่ได้คาดการณ์ไว้

จะทำให้ภายในปีค.ศ.2020 เขตเศรษฐกิจเซินเจิ้น-ฮ่องกงจะกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สุดในโลกเป็นอันดับสาม รองจากมหานครนิวยอร์กและโตเกียว (TCDC, 2557) ทั้งนี้ในปัจจุบันยังมีการขยายความร่วมมือไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นให้และเขตบริหารพิเศษมาเก๊าด้วย

ประการสุดท้าย คือ เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศหลังๆ ที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น ดังนั้นประเทศจีนจึงสามารถเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลวจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจากประเทศอื่นๆ ที่จัดตั้งไปแล้วได้ โดยนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศตนเอง อีกทั้งกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกิดจากการปรับตัวตามกลไกตลาดภายใต้การชี้นำและวางแผนของรัฐเป็นสำคัญ

3.2 ปัจจัยที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศอินเดียยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ประการแรก คือการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญในการเพิ่มการส่งออกของประเทศให้มากขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลก แต่จากสถิติการส่งออกของอินเดียพบว่าตั้งแต่ปีค.ศ.2002 เป็นต้นมาแม้ว่ามูลค่าการส่งออกของอินเดียจากเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้ช่วยให้ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลกเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เพราะจนถึงสิ้นปีค.ศ.2010 ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลกก็ยังคงอยู่ที่ 1.4% เหมือนเดิม ทั้งนี้สืบเนื่องจากสัดส่วนการส่งออกสินค้าจากเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดียคิดเป็นเพียง 16% ของมูลค่าการส่งออกรวมเท่านั้นเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าจากเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยและอินโดนีเซีย ซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่า 50% ของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศหรือแม้แต่ของประเทศจีนก็ยังมีสัดส่วนสูงถึง 23%

มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย		
ปีการเงิน (Financial Year)	มูลค่า (พันล้านรูปี)	Δ%
FY 2545	91.90	n.a.
FY 2546	100.57	+9.4
FY 2547	138.54	+37.8
FY 2548	183.14	+32.2
FY 2549	228.40	+24.7
FY 2550	346.15	+51.6
FY 2551	666.38	+92.5
FY 2552	996.89	+49.6
FY 2553	2,207.11	+121.4
FY 2554	3,158.67	+43.1

ภาพที่ 4.14 มูลค่าการส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) อินเดีย

(ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)

ประการที่สอง คือการลงทุนจากต่างประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การลงทุนจากต่างประเทศที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐต่างๆ คาดหวังว่าจะไหลเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวนมหาศาลนั้นก็ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังจากสถิติ ล่าสุดเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.2011 มีปริมาณเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพียง 40.94 พันล้านเหรียญสหรัฐเท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าที่คาดไว้มาก ทั้งนี้เป็นเพราะคุณภาพของบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดียยังไม่ดีพอประกอบกับพื้นที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดียมีขนาดเล็กเกินไป อันเป็นผลมาจากปัญหาที่โครงการต่างๆ ถูกต่อต้านจากเกษตรกรทำให้ขนาดพื้นที่เฉลี่ยของเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งในประเทศอินเดียทั้งประเทศอยู่ที่ประมาณ 700 ไร่เท่านั้นเอง ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ของประเทศต่างๆ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ Kaliningrad ของประเทศรัสเซียที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกมีพื้นที่ 9.38 ล้านไร่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ Howard ของประเทศปานามา มีพื้นที่ 937,500 ไร่ หรือแม้แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษ Singapore ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กกว่าประเทศอินเดียหลายเท่าก็ยังมีความใหญ่ถึง 433,125 ไร่

จำนวนเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีอยู่มากมายในอินเดียจึงไม่สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้มากเหมือนที่คาดหวัง

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ		
ประเทศ	ขนาด (ตร.กม.)	ขนาด (ไร่)
Russian Federation (Kaliningrad)	15,000	9.38 ล้าน
Panama (Howard)	1,500	937,500
China (Hong Kong)	1,042	651,250
Singapore	693	433,125
Indonesia (Batam)	416	260,000
Jordan (Aqaba)	375	234,375
China (Shenzhen)	327	204,375
Philippines (Subic Bay)	300	187,500
Malaysia (Labuan)	92	57,500
Macau	25	15,625
Gibraltar	6.5	4,062.5
Chile (Iquique)	2.4	1,500

ภาพที่ 4.15 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ขนาดใหญ่ในประเทศต่างๆ

(ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)

ประการที่สาม คือการจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การจ้างงานเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญมากของรัฐบาลอินเดียเนื่องจากประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศจีน โดยมีประชากรทั้งสิ้น 1,210 ล้านคน (ข้อมูลเมื่อ 1 มีนาคม ค.ศ. 2011) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นความคาดหวังของรัฐบาลที่จะให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นแต่จากสถิติล่าสุดวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2011 ปรากฏว่าการจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีจำนวนเพียง 714,412 คนเท่านั้นเอง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการลงทุนจากต่างประเทศที่ไม่ได้เข้าไปมากอย่างที่คาดการณ์ไว้ การจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงไม่ได้เพิ่มขึ้นมาก นอกจากนั้นคุณภาพและผลิตภาพของแรงงานอินเดียก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การลงทุนจากต่างชาติไม่เข้าไปมาก เพราะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาผลิตภาพของแรงงานอินเดีย (Labor Productivity) เพิ่มขึ้นเพียง 5% เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภาพของแรงงานจีนที่เพิ่มขึ้นถึง 12% ในช่วงเวลาเดียวกัน

ประการสุดท้าย คือรายได้จากภาษีที่รัฐสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนอกจากประโยชน์ (Benefits) ที่รัฐบาลอินเดียตั้งความหวังไว้จะไม่สามารถบรรลุได้แล้ว เมื่อมาพิจารณาถึงต้นทุน (Costs) ที่รัฐต้องสูญเสียไปจากการให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษอีก พบว่ารัฐบาลอินเดียต้องสูญเสียรายได้จากภาษีต่างๆ ที่รัฐบาลควรจะได้รับทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมเป็นจำนวนเงินมหาศาล ทั้งนี้ตั้งแต่ปีค.ศ.2007 เป็นต้นมารวมระยะเวลา 5 ปีรัฐบาลอินเดียต้องสูญเสียรายได้จากภาษีที่ได้ยกเว้นให้แก่นักลงทุนต่างชาติเป็นจำนวนถึง 428,257 ล้านบาท โดยประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวยังไม่คุ้มค่ากับเงินรายได้จากภาษีที่ต้องสูญเสียไป

รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)		
ปี	ภาษีทางตรง (ล้านบาท)	ภาษีทางอ้อม (ล้านบาท)
2550	21,133.0	21,787.0
2551	63,495.0	30,945.9
2552	109,111.0	33,305.0
2553	80,344.0	7,632.4
2554	59,116.0	1,387.7
รวม 5 ปี	333,199.0	95,058.0

ภาพที่ 4.16 รายได้จากภาษีที่รัฐบาลอินเดียสูญเสียไปจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs)
 (ที่มา: Dalal Street, “Special Economic Zones: Model Ventures?” Vol. XXVI, No.26, Dec 2011)
 (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์,
 2554)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเขตเศรษฐกิจพิเศษเงินเงินของจีนมาเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดีย เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ จำนวนประชากร กล่าวคือ ประเทศจีนและอินเดียมีจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน โดยประเทศจีนมีประชากรประมาณ 1,300 ล้านคนหรือประมาณ 18% ของประชากรทั้งโลก ส่วนประเทศอินเดียนั้นมีประชากรประมาณ 1,200 ล้านคนหรือประมาณ 17% ของประชากรทั้งโลก (ข้อมูลเมื่อ 6 มีนาคม ค.ศ.2015) (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2558) ซึ่งจำนวนประชากรดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงตลาดแรงงานขนาดใหญ่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันได้

ประการที่สอง คือ ขนาดพื้นที่ประเทศ กล่าวคือ ประเทศจีนมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก (รองจากรัสเซียและแคนาดาที่เป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ) ส่วนอินเดียนั้นมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 7 ของโลก ซึ่งจากปัจจัยด้านพื้นที่นี้ทำให้ประเทศจีนและอินเดียอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลมากมายที่เพียงพอต่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม

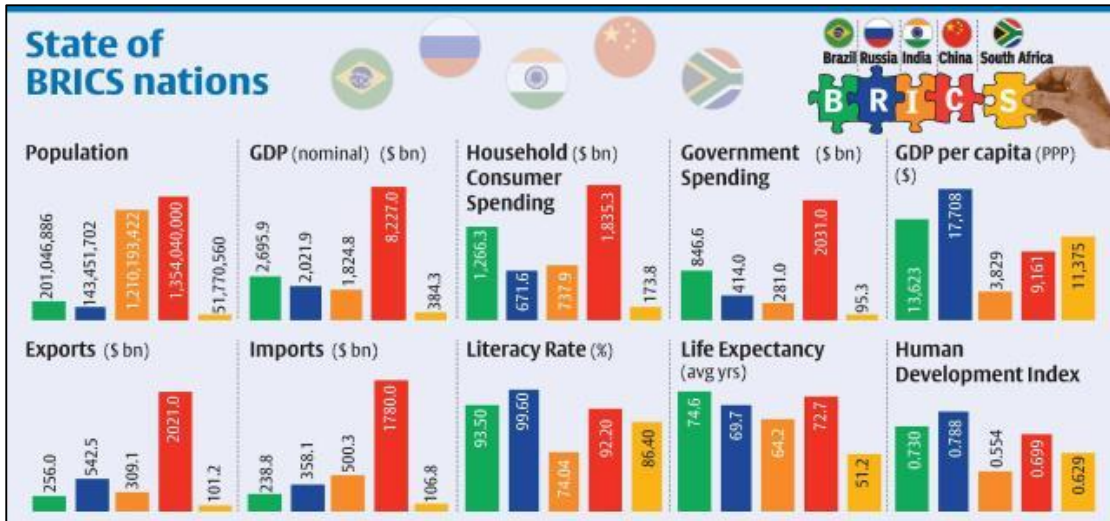
ประการที่สาม คือ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศจีนและอินเดีย กล่าวคือ ประเทศจีนมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก (รองจากสหรัฐอเมริกาที่เป็นอันดับ 1) และอันดับ 1 ของเอเชีย ส่วนอินเดียนั้นมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 11 ของโลกและอันดับ 3 ของเอเชีย (รองจากญี่ปุ่นที่เป็นอันดับ 2) นอกจากนี้ทั้งประเทศจีนและอินเดียยังได้รับการจัดอยู่ในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs: Newly Industrialized Countries) และกลุ่มประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว อันประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ หรือที่เรียกว่า BRICS (Brazil, Russia, India, China and South Africa) เนื่องจากอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มนี้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

ภาพที่ 4.17 แสดงประเทศในกลุ่มประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว 5 ประเทศ ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ หรือที่เรียกว่า BRICS

(Brazil, Russia, India, China and South Africa)

(ที่มา: <http://www.pressenza.com/2014/07/brics-countries-launch-development-bank-alternative-u-s-dominated-system/>)

ภาพที่ 4.18 แสดงข้อมูลต่างๆ ของประเทศในกลุ่ม BRICS ดังนี้

(แถวบน: เรียงจากซ้ายไปขวา)

จำนวนประชากร สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สัดส่วนการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน
สัดส่วนการใช้จ่ายของภาครัฐบาล และค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร

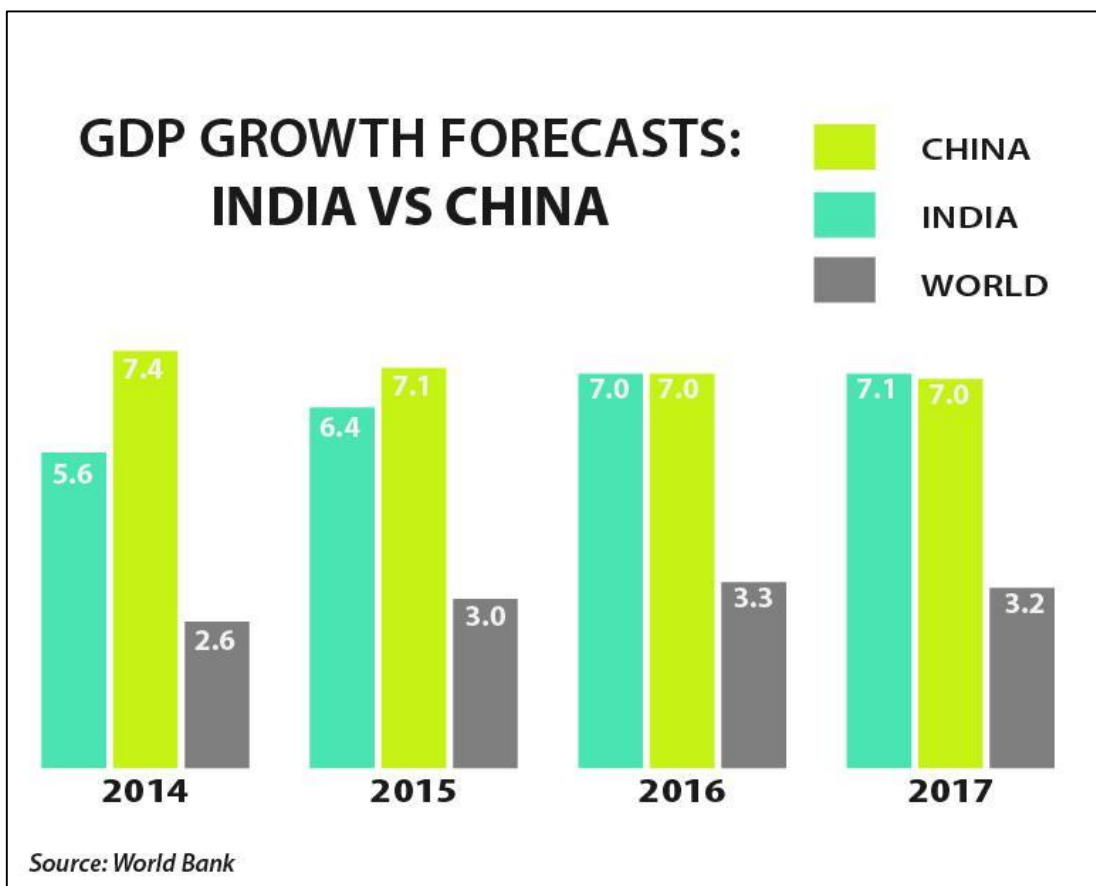
(แถวล่าง: เรียงจากซ้ายไปขวา)

อัตราการส่งออก อัตราการนำเข้า สัดส่วนความสามารถในการอ่านเขียนของประชากร
สัดส่วนค่าเฉลี่ยอายุขัยของประชากร และดัชนีการพัฒนามนุษย์

(ที่มา: <http://www.thehindubusinessline.com/economy/macro-economy/new-brics-bank-will-give-india-a-boost/article6210275.ece>)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศอินเดียจะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษมาก่อนประเทศจีน แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ปัจจัยหลักมาจากการที่นโยบายจากรัฐบาลอินเดียไม่ได้นำไปปฏิบัติจริงดังที่ได้วางแผนไว้ อันเนื่องมาจากขาดความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นผลตอบแทนที่รัฐบาลอินเดียได้รับจึงต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ในขณะที่ประเทศจีนนั้นรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นต่างร่วมมือและมีการกำหนดแผนพัฒนาที่ชัดเจน อีกทั้งรัฐบาลจีนยังให้สิทธิในการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแก่รัฐบาลท้องถิ่นได้อย่างเสรี โดยเน้นการดำเนินนโยบายที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และยังคงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษกับเมืองอื่น จึงทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่

ประสบความสำเร็จที่สุดในโลก แต่ทว่าในปัจจุบันรัฐบาลอินเดียได้พยายามพัฒนาโครงสร้าง
 อุตสาหกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศอินเดีย
 มากขึ้น เนื่องจากเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถเพิ่มอัตราการจ้างงานให้แก่อินเดียได้ เนื่องจากมีการ
 คาดการณ์ว่าประชากรอินเดียจะเพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรจีน นอกจากนี้ธนาคารโลกยังได้
 คาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของอินเดียอาจมากกว่าจีนในอนาคต

ภาพที่ 4.19 แสดงอัตราการเติบโตของ GDP และการคาดการณ์ในอนาคต ตั้งแต่ปีค.ศ.2014-2017

โดยเปรียบเทียบ GDP ของประเทศจีน ประเทศอินเดีย และทั่วโลก

(ที่มา: <http://www.ibtimes.com/india-will-overtake-china-worlds-fastest-growing-major-economy-2017-world-bank-says-1783446>)

บทที่ 5

การสรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในหัวข้อเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น” โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน
2. เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

5.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาลจีน ปัจจัยด้านการเลือกที่ตั้ง ปัจจัยด้านแรงงาน และปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอก ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกให้พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน

ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (ค.ศ.1976-1980) ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 4 แห่ง ในปีค.ศ.1980 คือ เซินเจิ้น จูไห่ ซาน โถว (ซัวเถา) ในมณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) และเซี่ยเหมินในมณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) และภายหลังในปีค.ศ.1988 ยังได้ประกาศเมืองไห่หนาน (ไหหลำ) มณฑลไห่หนาน (ไหหลำ) ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่งด้วย เพื่อรองรับเทคโนโลยี ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ อีกทั้งยังเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และส่งเสริมชุมชนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามรัฐบาลจีนในขณะนั้นได้เลือกพัฒนาเมืองเซินเจิ้นเป็นเมืองแรก อันเนื่องมาจากเมืองเซินเจิ้นนั้นมีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งที่เป็นเมืองท่าชายฝั่งทะเล ดังนั้นจึงมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และยังเป็นบริเวณที่เหมาะสมเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ อาทิ การค้า การลงทุน และการเงิน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจีนด้วย

ในด้านแรงงานนั้นภายหลังจากการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวนประชากรในเมืองเซินเจิ้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีแรงงานต่างถิ่นอพยพเข้ามาทำงานในเมืองเซินเจิ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเมืองเซินเจิ้น ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวนี้ทำให้ในปัจจุบันเมืองเซินเจิ้นกลายเป็นเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในประเทศจีน จึงทำให้ตลาดแรงงานในเมืองเซินเจิ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างเพียงพอ แต่ในด้านค่าแรงขั้นต่ำนั้นภายหลังจากที่รัฐบาลจีนได้ประกาศขึ้นค่าแรงขั้นต่ำตามเมืองต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาช่องว่างทางการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน และยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับอัตราค่าครองชีพในปัจจุบัน จึงทำให้เมืองเซินเจิ้นกลายเป็นเมืองที่มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำสูงที่สุดในประเทศจีน หากแต่ในปัจจุบันนักลงทุนยังคงเลือกลงทุนในเมืองเซินเจิ้นเช่นเดิม เนื่องจากการย้ายฐานการผลิตนั้นจำเป็นต้องใช้ทุนจำนวนมาก

ส่วนปัจจัยด้านสภาพการณ์ภายนอกนั้น เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่อังกฤษส่งมอบเกาะฮ่องกงคืนให้แก่ประเทศจีน เด็งเสี่ยวผิงจึงมีความประสงค์ให้เซินเจิ้นที่มีชายแดนใกล้กับเกาะฮ่องกงเปรียบเสมือนเป็นพื้นที่ทดลองเศรษฐกิจแบบตลาดหรือแบบเสรี ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังให้เป็นเหมือนแม่แบบในการเปิดประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจีน และยังให้ดูดซับความเจริญและวิถีทางแห่งทุนนิยมมาจากเกาะฮ่องกงด้วย โดยในแรกเริ่มนั้นเงินทุนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นส่วนใหญ่มาจากภายในประเทศ ซึ่งนำมาใช้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านการลงทุน หากแต่ภายหลังจากเงินทุนที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ได้เปลี่ยนเป็นใช้เงินทุนต่างชาติเป็น

สำคัญ โดยส่วนใหญ่มาจากนักลงทุนชาวฮ่องกง ซึ่งเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น

ในปัจจุบันรัฐบาลจีนยังคงมุ่งมั่นพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ค.ศ.2006-2010) และฉบับที่ 12 (ค.ศ.2011-2015) ดังจะเห็นได้ว่า GDP ของเมืองเซินเจิ้นนั้นยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมี การขยายความร่วมมือกับฮ่องกงและมาเก๊า รวมถึงการพัฒนาเขตความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เขตความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าจีน-เวียดนาม (เซินเจิ้น-ไฮฟอง) และเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน นอกจากนี้รัฐบาลเมืองเซินเจิ้นยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและแก้ปัญหา ด้านอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง ปัญหาการกระจายรายได้ของประชากร และคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5.2 ผลการศึกษาผลจากการพัฒนาเมืองเซินเจิ้นที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจจีน

ผลจากการศึกษาพบว่าภายหลังจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้นเศรษฐกิจจีนมีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างมาก ดังนี้

ประการแรก คือ อัตราการเติบโต GDP ของประเทศจีนเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งรัฐบาลจีนพยายามลดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วเกินไปตั้งแต่ปีค.ศ.2011 ซึ่งตรงข้ามกับที่หลายประเทศทั่วโลกพยายามเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐบาลจีนมีความประสงค์ให้ประเทศจีนเรียนรู้ระบบทุนนิยมแบบค่อยเป็นค่อยไป ผ่านพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรีได้ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ รวมถึงมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่นคง ซึ่งในปีค.ศ.2014 GDP ของเมืองเซินเจิ้นได้รับการจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 5 ของประเทศจีน แต่ทว่าในด้านอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจากปีค.ศ.2013 นั้นเมืองเซินเจิ้นจัดอยู่ในอันดับ 18 ของประเทศจีน

ประการที่สอง คือ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร (GDP per capita) เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนจีนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าในปีค.ศ.2015 GDP per capita ของประเทศจีนจะเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 16

ประการที่สาม คือ ค่าสัมประสิทธิ์จีนิลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลจีนผลักดันให้ปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนให้เป็นวาระแห่งชาติ รวมถึงพยายามแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างพื้นที่พิเศษกับพื้นที่ชั้นในที่ไม่อนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรี

ประการที่สี่ คือ อัตราการว่างงานของจีนที่เคยเพิ่มขึ้นสูงสุดถึงร้อยละ 4.3 ในปีค.ศ.2011 นั้นพบว่าตั้งแต่ปีค.ศ.2012 เป็นต้นมาก็ปรับตัวลดลง และยังคงรักษาระดับอยู่ที่ร้อยละ 4.1 เช่นเดิม อย่างไรก็ตามในปัจจุบันรัฐบาลจีนยังไม่บรรลุผลสำเร็จในด้านการลดอัตราการว่างงานของประชากรจีนให้เหลือต่ำกว่าร้อยละ 3 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (ค.ศ.2011-2015)

ประการที่ห้า คือ การลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศจีนกลายเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุด ตั้งแต่รัฐบาลจีนเปิดพื้นที่พิเศษที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาทำลงทุนในประเทศจีนได้ เนื่องจากประเทศจีนมีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรมากมาย อีกทั้งประชากรจีนจำนวนมากที่เป็นตลาดแรงงานขนาดใหญ่ให้แก่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงสิทธิพิเศษทางภาษีที่รัฐบาลจีนกำหนดขึ้นเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ โดยนักลงทุนชาวฮ่องกงเป็นกลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศจีนมากที่สุด

ประการสุดท้าย คือ การขยายพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลจีนอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี ในปัจจุบันนอกจากประเทศจีนจะมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 แห่ง อันได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ ซานโถว (ซัวเถา) เซี่ยเหมิน และไห่หนาน (ไหหลำ) แล้ว ยังพบว่ามีการจัดตั้งพื้นที่มีเขตในลักษณะเศรษฐกิจเปิดของตนเองที่ดำเนินนโยบายเช่นเดียวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับมณฑลและเมืองเช่นกัน เช่น เขตเศรษฐกิจต่งเป๋ย เขตเศรษฐกิจไป๋ไห่ เขตเศรษฐกิจแยงซีเกียง เขตเศรษฐกิจปากแม่น้ำจูเจียง เขตเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำจูเจียง และเขตเศรษฐกิจภาคตะวันตก เป็นต้น

ทั้งนี้เมืองชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของจีนมักมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าเมืองทางด้านตะวันตก ซึ่งล้วนมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น ท่าเรือที่ตั้งของเมือง ภูมิประเทศเอื้อประโยชน์ให้ผู้คนอาศัยได้จำนวนมากและนำมาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมได้มากกว่า มีความหนาแน่นของประชากรมากกว่า รวมถึงนโยบายจากภาครัฐที่มุ่งลงมาพัฒนาทางด้านนี้มากกว่า ดังนั้นเมืองด้านตะวันออกจึงได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ มีเมืองเซี่ยงไฮ้เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจอันดับ 1 ของจีน ส่วนมณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) มีการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับฮ่องกงและมาเก๊ามากมาย และทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นกลายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จที่สุด และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญรองจากเซี่ยงไฮ้ ในเวลาต่อมารัฐบาลจีนจึงขยายการพัฒนาเข้าไปยังพื้นที่ชั้นใน เช่น ภูมิภาคตะวันตกของจีน เป็นต้น

5.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ กรณีศึกษาจีนกับอินเดีย

ผลจากการศึกษาพบว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศจีนประสบความสำเร็จอย่างมาก แต่การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอินเดียยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้แต่จะมีการจัดตั้งมายาวนานกว่าประเทศจีนก็ตาม ทั้งนี้ปัจจัยหลักมาจากการที่นโยบายของรัฐบาลอินเดียไม่ได้นำไปปฏิบัติจริงดังที่ได้วางแผนไว้ เนื่องจากขาดความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งคุณภาพของบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดียยังไม่ดีพอประกอบกับพื้นที่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดียมีขนาดเล็กเกินไป อันเป็นผลมาจากปัญหาที่โครงการต่างๆ ถูกต่อต้านจากเกษตรกร ดังนั้นผลตอบแทนที่รัฐบาลอินเดียได้รับจึงต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้

ในขณะที่ประเทศจีนนั้นรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นต่างร่วมมือและมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ชัดเจน อีกทั้งรัฐบาลจีนยังให้สิทธิในการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแก่รัฐบาลท้องถิ่นได้อย่างเสรี โดยเน้นการดำเนินนโยบายพัฒนาในด้านต่างๆ ที่

เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อาทิ ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค ระบบคมนาคม และ สภาพแวดล้อมทางการเงิน เป็นต้น อีกทั้งยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษกับ เมืองอื่นๆ จึงทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จ ที่สุดในโลก นอกจากนี้เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศหลังๆ ที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น ดังนั้น ประเทศจีนจึงสามารถเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลวจากการจัดตั้งเขต เศรษฐกิจพิเศษจากประเทศอื่นๆ ที่จัดตั้งไปแล้วได้ โดยนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของ ประเทศตนเอง อีกทั้งกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกิดจากการปรับตัวตามกลไกตลาดภายใต้ การชี้นำและวางแผนของรัฐเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันรัฐบาลอินเดียได้พยายามพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศอินเดียมากขึ้น เนื่องจากเป็น ช่องทางหนึ่งที่สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดของสินค้าอินเดียในตลาดโลกและเพิ่มอัตราการจ้างงาน ให้แก่อินเดียได้

อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า

จากผลการศึกษา นโยบายการพัฒนาเมืองจีน กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น พบว่า นโยบายของรัฐบาลจีนมีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้การเกิดจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในประเทศ จีน โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฉบับแรกที่กำหนดให้มีการ จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นทั้งหมด 4 เมืองในปีค.ศ. 1980 คือ เซินเจิ้น จูไห่ ซานโถว (ซัวเถา) ใน มณฑลกวางตุ้ง (กวางตุ้ง) และเซี่ยเหมินในมณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัย ของศิริเพ็ญ แดปรเมธามัย (2549) ซึ่งได้เขียนบทความเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของเขต เศรษฐกิจพิเศษ โดยกล่าวว่ารัฐบาลจีนได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อ ประโยชน์ทางการขนส่ง ทั้งนี้เมืองเซินเจิ้นได้รับเลือกให้จัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรก

ของประเทศจีนและเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เนื่องจากเมืองเซินเจิ้นนั้นมีชายแดน
ใกล้กับเกาะฮ่องกง อีกทั้งยังต้องการรองรับการที่อังกฤษต้องคืนเกาะฮ่องกงให้แก่จีนในปี.ศ.1997
ด้วย นอกจากนี้รัฐบาลจีนในขณะนั้นยังมีความประสงค์ให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเป็นแม่แบบ
ในการเปิดประเทศจีนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจีนด้วย

อย่างไรก็ตามจากบทความวิจัยของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย (2557)
ได้กล่าวว่าในปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุดของประเทศจีนไม่ใช่เขตเศรษฐกิจพิเศษเซิน
เจิ้นดังเช่นในบทความวิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษของศิริเพ็ญ
แต่ปรเมศามัย (2549) อีกต่อไปแล้ว แต่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษไห่หนาน (ไห่หล่า) ที่ได้รับการจัดตั้ง
ขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในปี.ศ.1988 เนื่องจากเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้นมีพื้นที่ 327.5
ตารางกิโลเมตรส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษไห่หนาน (ไห่หล่า) มีพื้นที่ 33,920 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเมื่อ
ประเมินจากขนาดแล้วเกาะไห่หนาน (ไห่หล่า) จึงมีพื้นที่มากที่สุดในจำนวนเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง
5 แห่งของจีน และยังเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเขตเดียวที่มีทรัพยากรเป็นของตนเองด้วย นอกจากนี้
บทความวิจัยดังกล่าวยังได้กล่าวถึงลักษณะพิเศษของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การใช้เงินทุนต่างชาติ
เป็นสำคัญ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพิเศษนี้เป็นไปตามกลไกตลาดเป็นสำคัญ และกลไกในการ
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเกิดจากการปรับตัวตามกลไกตลาดภายใต้การชี้นำและการวางแผนของรัฐเป็น
สำคัญ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นการดำเนินงานตามนโยบายแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 และ 12 ระดับมณฑลที่ได้ให้กำหนดบทบาทของแต่ละพื้นที่อย่าง
ชัดเจน รวมถึงให้สิทธิแก่รัฐบาลท้องถิ่นมากขึ้นด้วย

ซึ่งผลจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้นได้ทำให้เมืองเซินเจิ้นพัฒนากลายเป็น
เมืองขนาดใหญ่ดังเช่นในบทความวิจัยเรื่องเมด อิน เซินเจิ้นของ TCDC (2557) ได้กล่าวว่าการจัดตั้ง
เขตเศรษฐกิจพิเศษได้นำมาซึ่งการหลั่งไหลเข้ามาของกลุ่มทุนต่างชาติ และทำให้เมืองเซินเจิ้นที่เคย
เป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงขนาดเล็กที่อยู่ทางด้านเหนือของเกาะฮ่องกงเติบโตขึ้นเป็นเมืองขนาด
ใหญ่ โดยเฉพาะในด้านการเป็นศูนย์กลางการขนส่ง โลจิสติกส์ การเงิน และฐานการผลิตที่สำคัญ
ซึ่งเงินลงทุนจากต่างชาติจำนวนมหาศาลนั้นได้ผลักดันให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ

เงินเงินเติบโตขึ้นในอยู่ในอันดับ 4 ในปีค.ศ.2008 นอกจากนี้เงินเงินยังมีแผนความร่วมมือกับ
ฮ่องกงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ระดับมณฑล ในหลายด้าน อาทิ
การค้าขาย การลงทุน และการแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยี เป็นต้น โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี
ค.ศ.2007 ซึ่งหากประสบความสำเร็จตามที่คาดการณ์ไว้จะทำให้ภายในปีค.ศ.2020 เขตเศรษฐกิจ
เงินเงิน-ฮ่องกงจะกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สุดในโลกเป็นอันดับสาม รองจากมหา
นครนิวยอร์กและโตเกียว

นอกจากนี้ในบทความวิจัยเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษของธนาคารไทยพาณิชย์ (2558) ได้
ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเงินเงินเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จ
ที่สุดของจีน คือ

ประการแรก สิทธิในการออกนโยบายพิเศษเฉพาะสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองเงินเงิน
ที่เป็นอิสระจากรัฐบาลกลางจีนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12 ที่มี
การตั้งแผนพัฒนาฯ ระดับมณฑลขึ้น โดยเน้นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น
การกำหนดบทบาทของรัฐบาลมณฑลหรือท้องถิ่นที่ชัดเจน และการใช้นโยบายที่เหมาะสมกับพื้นที่
เป็นสำคัญ

ประการที่สอง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เหมาะสม
เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ทั้งในส่วนของพัฒนาสนามบิน ท่าเรือ ถนน
ระบบโทรคมนาคม และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งไฟฟ้า ประปา ซึ่งปัจจัยแวดล้อมต่างๆ
เหล่านี้มีส่วนช่วยเพิ่มความน่าสนใจและเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันให้กับเมืองแห่งนี้

ประการต่อมา คือ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลท้องถิ่นเงินเงิน โดยเน้นที่
ความโปร่งใสและยืดหยุ่นในการบริหารงานและตัดสินใจ ทำให้สามารถพัฒนาและปฏิรูปการ
ดำเนินงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ในเงินเงินยังมีกระบวนการทำงานในลักษณะ
"One stop service" ขณะที่กระบวนการและขั้นตอนการขออนุมัติต่างๆ ก็ความเป็นมิตรต่อภาค
ธุรกิจ (Business-friendly) ค่อนข้างมาก

นอกจากนี้เงินยังมีนโยบายด้านอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของเมือง อาทิ การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันของภาคธุรกิจเพื่อให้เกิดการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นในกิจการบางประเภทได้ 100% อนุญาตให้มีการเช่าที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานได้นานถึง 99 ปี อนุญาตให้บริษัทต่างชาติส่งผลกำไรกลับประเทศได้ รวมไปถึงกฎหมายด้านแรงงานที่มีความยืดหยุ่นสูง หรือแม้แต่ นโยบายด้านการคลังที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. ปัญหาในการสืบค้นข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเงินจบบัญชีภาษาไทยมีจำกัด ดังนั้นจึงต้องใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนในการสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วย แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลในบางด้านก็ยังคงไม่สามารถเข้าถึงได้ ดังนั้นข้อมูลบางส่วนจึงขาดหายไป
2. ศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ ของจีนเพิ่มเติม และนำมาเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเงินในด้านปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จที่สุดของจีน
3. ศึกษาพื้นที่เขตพิเศษระดับมณฑลหรือเมืองที่ดำเนินนโยบายแบบเดียวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

บรรณานุกรม

ตำราเอกสารภาษาไทย

- บวรลักษณ์ ศรีวิศาลนิมิต. (2555). **ปัจจัยในการตั้งและการพัฒนาทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน**. สารนิพนธ์อักษรศาสตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพโรจน์ วงศ์วิวัฒน์. (2529). เศรษฐกิจจีนยุคสี่ทันสมัย. **จุลสารธนาคารกรุงเทพ**, 9 (4), 12-14.
- ศิริเพ็ญ แดปรเมสามัย. (2549). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมภพ มานะรังสรรค์. (2546). **จีน มหาอำนาจในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจิตรศิลป์
- สมภพ มานะรังสรรค์. (2551). **ทุนโลกบุกจีน**. กรุงเทพฯ: มติชน
- สิริวษา สิทธิชัย. (2551). **สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อักษรศรี (อติสุชา โภชน์) พานิชสาส์น. (2554). **เศรษฐกิจจีน ในมุมมองนักเศรษฐศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2549). **มองจีน-มองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไทย

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. (2557). **สาธารณรัฐประชาชนจีน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก http://www.ditp.go.th/contents_attach/85639/85639.pdf

กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2557). **ความเป็นเมือง**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.dpt.go.th/ITCitdb/txt/pop/urban4.htm>

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2558). **Special Economic Zone...โมเดลการเติบโตและเต็มต่อเศรษฐกิจที่ต้องจับตา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก https://www.scbeic.com/THA/document/topic_kt_20140924_special_economic_zone/

ประชาไท. (2558). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของประเทศจีน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก <http://www.prachatai.com/journal/2012/12/44146>

ผู้จัดการออนไลน์. (2557). **เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 5 ของจีน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=6353>

แนวหน้าออนไลน์. (2557). **ความเข้าใจเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.naewna.com/politic/columnist/14226>

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2557). **ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาภาค**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก http://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/la471/course_chapt_05-3.html

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของเมือง**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก http://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/la471/course_chapt_03-1.html

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **ประเทศอินเดีย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศอินเดีย>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). **เมืองเซินเจิ้น**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน. เข้าถึงได้จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/เมืองเซินเจิ้น>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **มาเก๊า**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/มาเก๊า>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **รายชื่อประเทศและเขตการปกครองเรียงตามขนาดพื้นที่ทั้งหมด**.

เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อประเทศและเขตการปกครองเรียงตามขนาดพื้นที่ทั้งหมด>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **รายชื่อประเทศเรียงตามจำนวนประชากร**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 6

มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อประเทศเรียงตามจำนวนประชากร>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **รายชื่อประเทศเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(ราคา**

ตลาด). เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก [http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อประเทศเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ_\(ราคาตลาด\)](http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อประเทศเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ_(ราคาตลาด))

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **ฮ่องกง**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/ฮ่องกง>

วารุณี เอกอภิชัย. (2557). **การศึกษาปัจจัยสนับสนุนความเป็นศูนย์กลาง เพื่อประเมินศูนย์กลางชุมชน**

เมืองของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา ศูนย์ลาดกระบัง ศูนย์มีนบุรี และศูนย์ตลิ่งชัน.

เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก [http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/](http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Warunee_Akeapichai/Fulltext.pdf)

[fulltext/thapra/Warunee_Akeapichai/Fulltext.pdf](http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Warunee_Akeapichai/Fulltext.pdf)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. (2557). **ข้อมูลเศรษฐกิจจีน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 กันยายน. เข้าถึงได้

จาก <http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-info/economy/>

ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน. (2557). **เทคนิคพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี**

ระดับประเทศ. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก

http://www.chineselawclinic.moc.go.th/info/info_detail.php?idcont=27&idcontsub=423

ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน. (2557). **เทคนิคพัฒนาอุตสาหกรรมนิวไฮเทคโนโลยี**

ระดับประเทศ. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก

http://www.chineselawclinic.moc.go.th/info/info_detail.php?idcont=27&idcontsub=424

ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน. (2557). **เขตเมืองทำสินค้าทันสมัย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12

ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก

http://www.chineselawclinic.moc.go.th/info/info_detail.php?idcont=27&idcontsub=422

ศูนย์ความรู้เพื่อการค้าและการลงทุนกับจีน. (2558). **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 มีนาคม.

เข้าถึงได้จาก

http://www.chineselawclinic.moc.go.th/info/info_detail.php?idcont=27&idcontsub=420

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. (2558). **เขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจีน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 มีนาคม.

เข้าถึงได้จาก <http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/about-china/key-economic.php>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. (2558). **เงินเมืองที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดในจีน**

ติดอันดับ 5 ของโลก. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

[http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=466&ID=1822)

[business/result.php?SECTION_ID=466&ID=1822](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=466&ID=1822)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. (2558). มงย๋อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองเซินเจิ้น

ฉบับที่ 11 คู่ฉบับที่ 12. เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-xibusiness/result.php?SECTION_ID=441&ID=15017

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศเมืองมুমไบ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.

(2554). เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอินเดีย. เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก

<http://112.121.130.212/DEP/DOC/54/54004909.pdf>

อักษรศรี พานิชสาส์น. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11: ระดับประเทศ

และระดับมณฑล. เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก

<http://www.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/course/EC/EC362/lecture/EC%20362-03-160.pdf>

Jijie. (2557). ประวัติศาสตร์: เหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อโลกปัจจุบัน. เข้าถึงเมื่อวันที่

7 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก

<http://writer.dekd.com/jijiejung/story/viewlongc.php?id=772280&chapter=2>

TCDC. (2557). เมด อิน เซินเจิ้น. เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 กันยายน. เข้าถึงได้จาก

<http://www.tcdc.or.th/src/17451/www-creativethailand-org/เมด-อิน-เซินเจิ้น>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นางสาวกรวิรุ์ กั้นเกษ
วันเกิด	13 พฤษภาคม พ.ศ.2536
ที่อยู่	84/19 ถนนศรีวิชัย หมู่ที่ 2 ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 8400 1/316 อาคารชุดลุมพินี สวิต ปิ่นเกล้า ถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
ประวัติการศึกษา	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนมานิตานุเคราะห์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

